

INDIANOS RINKIMAI IŠRYŠKINO POLITINIŲ GRUPIŲ PAJĖGUMĄ

NORS GALUTINAI DAR NIEKO NEĮRODĖ

Užpraeitą savaitę Indianoje įvyko pirminiai rinkimai. Respublikonų pusėje buvo tik vienas kandidatas Richard M. Nixon, todėl nebuvo klausama ar jis laimės, bet kiek jis gaus balsų, kad iš to padarius išvadas apie jo populiarumą. Jis surinko per 500.000 ir tai laikoma jo kandidatūros stiprumo įrodymu. Demokratų pusėje buvo trys varžovai. Sena-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

toriai Kennedy ir Mc Carthy ir gubernatorius Roger D. Branigin. Tas faktinai negalvojo apie kandidatūrą į prezidentus. Jo tikslas buvo gauti savo žinion Indianos delegaciją demokratų konvencijai, kad ten mesytų jos svorį prezidento Johnsono ar tam atsiskaitus kandidatūti -- vice prezidento Humphrey naudai. Kaip tik čia slypi tos kandidatūros silpnoji pusė. Rinkikai mieliau iš karto pasisakė už asmenį. Iš kitos pusės, gubernatorius savo žinioje turėjo visą Indianos demokratų partijos aparatą, todėl dar kovo ar balandžio mėn. buvo manoma, kad jis pirmą rinkimus lengvai laimės.

Iš tikro Branigin surinko apie 31% balsų, iš ko stebėtojai daro išvadą, kad partijos politinė mašina nūdien nėra tokia stipri, kaip kad buvo anksčiau, nors Ohio pirminiai rinkimai, kuriuos populiarus senatorius Frank J. Lausche pralaimėjo partijos mašinos kandidatui tokią išvadą silpnina. (Bet Lausche laikomas konservatorium, kuris iš pat pradžių turėjo būti respublikonas, o ne demokratas).

Senatorius Kennedy, kuris išvystė labai smarkią, brangią ir sumanią vedamą kampaniją, surinko 42% balsų, kas laikytina nemažu laimėjimu, nors ir ne absoliučiu. Senatorius McCarthy gavo 27% balsų, kas, turint galvoje visas aplinkybes, laikytina geru pasirodymu.

Įdomu, kad Kennedy Indianoje pasisakė už "Law and order" ir prieš federalinės biurokratijos išsiplėtimą, atseit, pasirodė daugiau konservatyvus negu anksčiau. Tai parodo, kaip politikai taikosi prie skirtingų rinkikų nuotaikų ir tai mažai jiems kenkia. Negrai, nepaisant tokio Kennedy pasisukimo į dešinę, vis tiek už jį balsavo. Už jį balsavo ir tautinės mažumos, atseit ta rinkikų dalis, kuri jaučia sentimentą savo kilmės tautai (Kennedy per kampaniją net dainavo ... lenkiškai). Tokiu būdu čia vėl buvo įrodyta sena tiesa, kad demokratų partija remiasi visų tautinių ir rasinių bei darbininkų organizacijų koalicija.

Senatorius McCarthy laikėsi kitos taktikos. Jis apeliavo į rinkėjų intelektą ir turėjo didesnio pasisekimopasitūrinčiųjų ir daugiau išmoksintų žmonių tarpe. New York Times Tom Wic-

ker samprotavo, kad tai turint galvoje, jis pasiekė nemažą laimėjimą, gaudamas 27% balsų, tačiau dar reikėtų įrodyti, kad amerikiečiai jau esą tiek politiniai subrendę, kad išrinktų kandidatą iš eidami tik iš savo grynai asmeniškų nuomonių apie jį!

Įdomu, kad pagal viešosios nuomonės tyrinėtojų duomenis, jei prezidento rinkimai įvyktų šiandien, Kennedy pralaimėtų Nixonui, tačiau tam būtų sunkiau laimėti prieš Humphrey ir Mc Carthy. Prieš tuos du kandidatus daugiau galimybių turėtų Rockefelleris. Štai dėlko Rockefelleris, nors ir su dideliu pavėlavimu, įsijungė į priešrinkiminę kovą. Respublikonai norėtų tokio kandidato, kuris laimėtų, lygiai taip pat ir demokratai. Todėl jei nė vienas iš kol kas stipriausių kandidatų -- Kennedy ir Nixonas -- nelaimės per pirmą rinkimų tūkštį nominacijai per pirmą balsavimą, per sekančius balsavimus bus paisoma ne tiek pasirodymo per pirmą rinkimų tūkštį, kiek viešosios nuomonės tyrinėtojų kaip George Gallup ir Louis Harris nuomonės. Bet ir tuo byla dar nepasibaigs. Buvęs Alabamos gubernatorius Wallace gali surinkti tiek elektorių balsų, kad nei demokratų nei respublikonų kandidatas negaus daugumos ir rinkimai bus pavesti kongresui, kur kiekviena valstija turės tik vieną balsą ir tokiu būdu rezultatas priklausys nuo kongreso partinės sudėties.

ŠALIA visų kitų problemų JAV kenčia nuo vis tebeaugančio kriminalinių nusikaltimų skaičiaus. Didiesniuose miestuose policija lieka surištomis rankomis, teismams vis toliau užkertant kelią suėmimų teisėjumui. Teisėjai, užversti kriminalinių bylų krūvomis, užvilkina sprendimus ir tuo pratęsia teisėjumo įgyvendinimą ir administravimą. Studentų riaušės ir rasinė įtampa pagyvina visą piliečių saugumo problemą, kuri gali turėti įtakos artėjančius prezidento rinkimus.

SUIRUTĖ RAUD. KINJOJ sužlugdė tos valstybės branduolinių ginklų gamybos programą. Sakoma, kad ten įvykusi "kultūrinė revoliucija", ar kaip tuos įvykius bepavadintum, atidėjo JAV puolimą net 20 metų.

NORVEGIJOS karaliaus Olav V vizitas Washington'e gali susilaukti prez. Johnsono revizito dar šią vasarą. Dar joks JAV prezidentas nebuvo lankęsis Skandinavijos valstybėse.

KAI "NETURTINGŲJŲ ŽYGIO" į Washingtoną vadai kreipėsi į Marylando Universitetą prašant užleisti žygininkams tu rimas aikštės apsinakvidinimui, jiems buvo atsakyta, kad aikštės jau užimtos kariuomenės dalinių, paskirtų žygiotvarkai ir gyventojų saugumui užtikrinti.

Pabaltijo Moterų Tarybos suruoštame 50 metų Estijos, Latvijos ir Lietuvos nepriklausomybės atstatymo minėjime gegužės 11 d. kalbasi: Valstybės departamento Pabaltijo reikalams skyriaus vedėjas Alton Jenkins, Lietuvos gen. konsulas New Yorke A. Simutis ir VLIKo pirm. dr. K.J. Valiūnas. Apačioje dalis minėjimo dalyvių klausosi pirm. G. Žilionienės pranešimo. Pirmojo eilėje iš kairės sėdi: V. Sidzikauskas, A. Simutis, J. Simutienė, A. Jenkins, E. Jaakson su poniu, O. Kajeckienė, B. Sidzikauskienė, P. Ramans ir R. Budrienė.

PABALTIO MOTERŲ TARYBA PAMINĖJO NEPRIKLAUSOMYBĖS ATSTATYMO SUKAKTĮ

E. ČEKIENĖ

Gegužės 11 dieną, Columbia University Club puošnioje salėje, New Yorke, Pabaltijo Moterų Taryba paminėjo Estijos, Latvijos ir Lietuvos nepriklausomybės atgavimo 50 metų sukaktį. Iškilmingą aktą pradėjo PMT pirmininkė Galia Žilionienė pakviesdama sugiedoti Amerikos ir visų trijų valstybių himnus. Ji trumpai priminė Pabaltijos tautų bendradarbiavimą nepriklausomo gyvenimo laikotarpyje, nušvietė laimėjimus, bendrus pabaltiečių rūpesčius ir ištikusią tragediją raudonajam okupantui užgrobiančią tėvynę, vėliau įvairiais būdais žudant tūkstančius nekaltų žmonių. Ji pabrėžė, kad ir dabar šios trys kaimyninės tautos siekia tų pačių tikslų kartu su kitomis pavergtom tautom -- savo tėvynei laisvės ir nepriklausomybės. Tų tikslų siekia ir Pabaltijo Moterų Taryba įsisteigusi 1947 m. Vokietijoje.

Pagrindiniu kalbėtoju buvo Alton L. Jenkins, Departamentų Chief of Baltic Affairs, iš Valstybės Departamentų. Kalbėjo tema "Baltijos valstybės ir kiti rytų Europos kraštai", pažymėdamas, kad JAV su užuojauta sutiko žinią apie tų trijų pabaltijo valstybių okupaciją,

zoračio ir ponios vardų.

Sveikino Estijos Generalinis Konsulas New Yorke ir Pasiuntinybės atstovas E. Jaakson, o taip pat ir Latvijos Pasiuntinybę atstovavęs diplomatas P. Ramans.

Be to, kalbėjo PMT latvių delegacijos pirmininkė Mrs. Helga Ozolins ir esčių Mrs. Mall Jurma.

PMT pirm. Galia Žilionienė rotacine tvarka sekantiems metams vadovavimą perdavė latvių (Nukelta į 2 psl.)

Solistė Irena Stankūnaitė, akompanuojanti Aldonai Kepalaitėi, išpildė meninę programą Pabaltijo Moterų Tarybos suruoštame minėjime.

KAS LIETUVŲ TRAUKIA Į PUTNAMĄ?

Jei kas prieš 25 metus būtų važiuavęs Connecticuto valstijoje, kur susikerta 44 ir 21 kelias, tai prie vieno kampo būtų pastebėjęs 3 aukštų apleistą namą, kuriame

Pabaltijo Moterų...

(Atkelta iš 1 psl.)

vių atstovei Mrs. H. Ozolins.

Po oficialiosios dalies buvo koncertas, kurio programą išpildė jau na estų dainininkė Epp Karike Jurima, pianinu palydint Maaia Duesberg. Lietuvių programos dalį atliko mūsų iškiliosios menininkės solistė Irena Stankūnaitė ir pianistė Aldona Kepalaitė.

Jau aukščiau minėtų kalbėtojų PMT veiklą savo atsilankymu pagerbė O. Kajeckienė, specialiai atvykusi iš Washingtono, prel. J. Balkūnas, VLIKo pirm. dr. K. J. Valiūnas, Laisvosios Europos Komiteto atstovas R. Flanagan, LLK pirm. V. Sidiškauskas su poniomis, Lietuvių Moterų Federacijos Klubų New Yorko klubo garbės pirmininkė Regina Budrienė, estų ir latvių org-jų atstovai, LMKF atstovės iš kitų miestų.

Raštu sveikino GFWC prezidentė E. D. Pearce milijoninės org-jos, kuriai ir mūsų lietuvių priklauso. Sveikino raštu dr. A. Šlepetytė-Janace, PLKM S-gos vardu, Birutė Novickienė ir daug kitų.

Ta proga Pabaltijo Moterų Taryba išleido anglų kalba 16 puslapių leidinį "The Baltic Women's Council", kuriame trumpai apibūdina tų trijų tautų nepriklausomybės laikotarpį, Sovietų okupaciją ir pabaltiečių moterų įnašą tų tautų gyvenime, vėliau PMT įsisteigimą 1947 m. Vokietijoje ir jų veiklą iki šių dienų. Leidinys gražiai išleistas liuksusiam popieriui, pailius truotas daugeliu nuotraukų. Specialus straipsnis skirtas ilgametės PMT ir LMKF pirminkės a. a. Ligijos Biliukienės atminimui.

Po programos svečiai buvo vaišinami New Yorko klubo ponių pagamintais užkandžiais ir kavute. Visi dalyviai ir garbingi svečiai turėjo progos gerėtis Pabaltijo tautų liaudies meno ir gintaro parodėle, kurią suruošė klubo narė Birutė Kidolienė.

Pranešėja buvo N. Umbrazaitė.

buvo skurdį valstybinę vaikų prieglauda, o už jo apdriksęs tvartas su medine daržinėle. Aplink tuos trobesius nebuvo jokių medžių, o tik plikas laukas ir vėjo pustomas smėlynas. Tačiau šiandien ši vietovė žinoma ir lankoma daugelio Amerikos ir Kanados lietuvių. Mat čia 1943 metais įsikūrė Nekaltai Pradėtosios Švč. M. Marijos Seserų vienuolynas ir nuo to laiko čia suklestėjo plati lietuviška veikla.

Pirmosios penkios to vienuolyno seserys iš Mariampolės į šią kraštą atvyko 1936 metais rugpjūčio 18 dieną, būtent: sesuo Aloyza, Apolonija, Augustina, Consolata ir Tarcizija. 1939 m. Marianapoly, dvi mylios nuo dabartinės Sodybos, jos įsigijo pirmą nuosavą namą, kurį pavadino Villa Maria. Tai buvo skurdus, apleistas namelis ir tas pats tuščias. Tų pat metų pabaigoj Seserys buvo inkorporuotos Connecticuto valstijoje ir pripažintos legaliomis šioje šalyje. 1942 m. įsigijo ten pat antrą namą, kurį pavadino Šv. Juozapo Namai; juose įsteigė senelių prieglaudą, kuri ir dabar tebeveikia, talpindama 36 senelius, juos aptarnauja 5 seserys. 1943 m. vasarą seserys įsigijo dabartinį motinišką namą, su 65 akru (apie 26,5 ha) žemės sklypu. Dabar šioj patalpoj yra motiniškas namas ir novicijatas. Antram aukšte yra gausi lietuviška biblioteka. Ten pat nemažas nepriklausomos Lietuvos Kybartų gimnazijos knygynas. Rūsy yra labai švari, puikiai veikianti spaustuvė, kuriai pradžią padarė 1948 m. prel. P. Juras. Per tą laiką spaustuvė atspausdino virš 60 įvairių knygų. Joje nuolatos spausdinama žurnalai: "Laiskai Lietuviams", "Skautų Aidas", "Eglutė", "Lux Christi", vietiniai leidiniai -- bendrabučio "Raudondvario Padangė", stovyklautojų "Kibirkstėlės" ir rėmėjų "Bendradarbis". Anksčiau dar buvo spausdinama "Žvaigždė", "Vytis", "Lituanus".

Čia pat yra ir knygynas, kur galima įsigyti įvairių lietuviškų knygų, liaudies drožinių, gintaro išdirbinių.

Per trumpą koridorių pasiekiami nauja graži koplyčia, kurios vidaus architektūra, dekoravimas, altoriai ir vitražai yra moderniško, prisilaikant ankstyvojo romantiškojo, stiliaus.

Koplyčiai projektą padarė inž. architektas K. Krisčiukaitis. Žemės prakasimas įvyko 1953 m. gegužės 17 d., baigta statyti ir pašventinta 1955 m. rugpjūčio 21 d. Langų vitražai, daryti dailininko K. Varnelio, vaizduoja 9 Lietuvoj pragarsėjusius Marijos paveikslus, būtent: Pažaislio, Ž. Kalvarijos, Šiluvos, Šv. Jono Vilniuj, Krekenavos, Aušros Vartų, Apsireiškimo Šiluvoj, Pivašiūnų ir Kazokiškių. Prie durų koplytėlėj yra Fatimos Marijos statula, padaryta Italijoje, pop. Pijaus XII pašventinta ir apkeliavusi visas Amerikos lietuvių parapijas. Čia įilaukoma iki bus galimybė parvežti į nepriklausomą Lietuvą. Lauke, kairėj šventovės pusėj, yra 1957 m. gegužės 19 d. pastatyta Šiluvos Marijos statula, tai menininko Vyt. Kašubos darbas.

Išėjus iš koplyčios -- atsiveria gražus medžiais ir krūmais apaugęs kiemas. Už jo mergaičių bendrabutis "Raudondvaris", perdirbtas iš buvusios daržinės ir tvarto. Žiemos metu čia gyvena moksleivės ir studentės, kurios kasdien vienuolyno autobusu nuvežamos į netoli esančią Annhursto kolegiją. Šiuo metu bendrabuty gyvena 28 moksleivės ir 4 studentės. Popietiniu laiku bendrabučio mergaitės dėstomi lituanistiniai dalykai -- lietuvių kalba ir literatūra, Lietuvos geografiija, istorija, lietuviškos dainos, mokinami tautiniai šokiai, supažindinama su lietuviškais papročiais. Veikia ateitininkų ir skautų būreliai, leidžiamas laikraštėlis "Raudondvario Padangė". Vasaros metu Raudondvary gyvena 150 jaunųjų stovyklautojų.

Greta bendrabučio yra rožių darželis, kur vasarą šimtai rožių žiedų džiugina gyventojus ir svečius. Čia pat puiki vieta išskylautojams, o ypač didžiojo lietuvių saskrydžio metu liepos m. Greta to yra kita puiki vieta -- tai Kryžiaus sodelis. Kitados čia buvo tikra akmenynė, o dabar puikiasias krūmų ir gėlių sodas, kurio centre yra lietuviškas kryžius. Pirmas kryžius buvo pastatytas 1947 metais, tai bene pirmas lietuviškas kryžius šiame krašte. 1964 metais pastatytas dabartinis. Tai arch. Vyt. Zubos projektas, meistro J. Andrijausko darbas. Nuo šio darželio prasideda puiki apie 200 jardų liepų alė-

ja link gražios Fatimos Marijos statulos, pastatytos 1951 m. vasarą. Čia pat tarp liepų ir jaunų pušaičių prasideda Kryžiaus Kelio koplytėlės, kurios gražiai išdėstytos prie vingiuoto takelio sodybos pakalnėj. Koplytėlės pastatytos 1962 m. lietuviškais motyvais, dailininko K. Jautužio projektas. Pavelslai rankų darbo -- išdrožinėti Gregory Wiggins ir paaugoti nelietuvio episkopo Lucias B. Knowles. Paskutinė koplytėlė stovi prie vienuolyno kapinaičių, kurios gražiai apsodintos gyvatvore. Kapinėse jau palaidota 5 asmenys: dvi seselės -- Marija Vincenta ir Augustina -- ir 3 pasauliečiai.

Nuo sodybos į pietus tik kitoj kelio pusėj, yra Amerikos Lietuvių Kultūros Archyvas ALKA. Tai didelis trobesys, pastatytas didelio mūsų kultūrininko prel. P. Juro rūpesčiu ir lėšomis. Čia sukurta įvairios knygos, laikraščiai, žurnalai, surinkti per ilgą prelato gyvenimą. Ant sienų kabos dailininkų Galdiko, Rūkštelės, Varnelio, Varno, Žoromskio paveiksai, dail. Tamošaitienės audiniai; įvairiausi liaudies meno drožiniai, gintaro išdirbiniai ir k.

Už 1/3 mylios į vakarus nuo sodybos, gražiame ažuolų ir skroblių miškely stovi Mindaugo pilis, pastatyta iš čia pat esančių akmenų prof. St. Ylos. Pasirodo, kad kapelionas yra ne tik gabus rašytojas, 20 knygų autorius, redaktorius, jaunimo globėjas, bet geras architektas ir statybininkas. Pilis iš lauko pusės aplink turi 78 pėdas, aštuonkampė, 14 pėdų aukštumo, bokštas 20 pėdų.

Seselių didžiausias rūpestis auklėti jaunimą lietuviškoj ir katalikiškoj dvasioj. Tam tikslui jau nuo 1944 m., jos rengia kasmet mergaičių vasaros stovyklas. Šiemet bus jau dvidešimts penktąjį vasaros stovykla. Per tą laiką pas Seselės jau yra stovyklavusios daugiau 2750 mergaičių. Labai svarbu turėti nuolatinę stovyklavimui vietą. Tam tikslui už 8 mylių jos turi įsigijusios ant gražaus kalnelio prie ežero 90 akrų (37 ha) žemės sklypą, kuris per pusę mylios prieina prie ežero, tinkančio maudytis. Jau atlikti matavimo darbai ir padaryti stovyklos pastatų planai. Seselės stovyklų vedėjos tikisi jau kitą va-

Prof. kun. Yla prie savo rankomis statytos Mindaugo pilaitės Putname. V. Maželio nuotrauka

sarą stovyklauti naujoj vietoj ir naujose patalpose.

Nuo sodybos į rytus už 0,8 mylios (apie 1 1/2 km) ant gražaus kalnelio, apsupto puikiu mišku, iškilo Matulaičio Namai, tai 7 metų seselių vargo bei rūpesčio ir lietuviu visuomenės dosnumo rezultatas. Tuose namuose galės gyventi 120 senelių. Ten pat yra ir koplyčia, moderniško stiliaus, dekoracijos dail. V. Jonyno. Namų pašventinimas ir iškilmingas atidarymas, kaip žinome, įvyksta š. m. gegužės 19 d.

1953 m. Seserys įsteigė vaikų darželį Montrealyje, Kanadoje, o 1958 m. ten pastatė vienuolyną ir vaikams darželį. 1955 m. jos įsteigė savo skyrių Toronte, kur veda vaikų darželį, dirba šeštadieninėj mokykloj, globoja jaunimo organizacijas.

1957 m. Seserys pradėjo dirbti ir vadovauti ALK Federacijos stovykloje Manchester, Mich.

Tai vis gražūs Seselių darbai bei užsimojimai. Bet ne tie nauji pastatyti ar senieji atremontuoti trobesiai, ne tie išauginti medeliai ar rožės traukia lietuvių į Putnamą. Tokių ar dar gražesnių daug kur galima rasti. Bet lietuvių į Putnamą traukia Seselių nuolatos palaikoma ir ugdoma lietuviška dvasia ir ugningas rūpinimasis lietuviškais reikalais. Lietuvių ten traukia Seselių nuoširdumas, atvirumas, paprastumas, mokėjimas ir noras prie kiekvieno lietuvių prieiti, jį suprasti, užjausti ir pagelbėti. Tą gražią Seselių lietuviško būdo ypatybę yra pastebėję ir svetimtaučiai: buv. Norvich (dabar Worcester) vyskupas Flanagan dažnai mėgdavo į Putnamą atvažiuoti ir ne sykį Seselėms yra pasakęs -- jūs esate visai kitokios seselės, negu amerikietės, jūs savo elgesiu, darbu ir nuoširdumu visus patraukiate. Tą pat yra pastebėjęs ir panašiai išsireiškęs Connecticuto valstijos Sveikatos depart. direktorius p. Foote.

Taigi kol Putnamo Seselių sodyboj plevėsuos lietuviška trispalvė, kol iš ten spinduliuos toks nuoširdumas ir lietuviška dvasia, tol ten lietuvis bus traukiamas ir jis ten dažnai lankysis.

J. Savėlis

MINTYS IR ŽVILGSNIAI

Lietuvių žurnalistų s-gos C.V. paskelbė rezoliuciją ir, anot, žurnalisto Vytauto Braziulio, "sukėlė revoliuciją".

Chicago lietuvių žurnalistų s-gos nariai gegužės 10 d. buvo kviečiami susirinkimui, kur, anot Draugo "bus svarstoma LŽS-gos C.V. viešai paskelbti rezoliucija".

Veikla gyvėja, atsirado svarstyti reikalų... Kol tie reikalai bus išsvarstyti C.V. nariai ragina mūsų laikraščių redakcijas -- daugiau rašyti apie LŽ S-gos veiklą...

Kokios būtų "Naujie-nos", jei jose nebūtų naujienų. Kaip sakoma senųjų žurnalistų tarpe, kokia būtų "Pravda", jei ten nebūtų tiesos, ir kokios būtų "Izvestijos" be naujienų... (kiek parafrazuojant!)

Kalbant apie mūsų žurnalistų veiklą "Naujie-nos" ir vykdo žurnalistų geismus, gegužės 9 d. laidoje pranešdamos, kad "balandžio 29 dieną policijos teismas nutarė ištirti karo metu peršauto miškų sargo Jono Dilio protą. Kiekvieną pusmetį jis turi aiškintis teisme jei ne dėl šmeižtų, tai dėl tvarkos ardymo. Teisėjui, matyt, įgrišo taip dažnai matyti tą patį mūsų tautietį teisme, tai nutarė bylą atidėti birželio 7 dienai, tuo tarpu specialistams įsakė ištirti Jono Dilio protą".

Byla buvo iškelta dėl žmonių ir organizacijų šmeižimo. O tuo tarpu jis aktyviai platina tam tikros pakraipos spaudą. Nelaimingas ir nesekmingas tas mūsų spaudos mėnuo!...

PLANINGAS TAUPYMAS

5 1/4%

Mokamas už vienų metų taupymo ląkstus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4 3/4%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

DIRVA

The Lithuanian Newspaper

Established 1915

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103

Telephone: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Monday, Wednesday and Friday except in case of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00, Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00, Dirva išeina tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Bendruomeninio darbo linkmės beieškant

Šiuo metu kalbantis su lietuviškąja veikla besidominčiu žmogum, pirmoje eilėje vis iškyla klausimai: na, kas naujo mūsų politikoje, kas sudarys naują PLB valdybą, kuria linkme pasuks naujoji apygardos ar apylinkės valdyba, ką dabar numato daryti ir ką planuoja opozicija... Visuomeninė veikla besidomintis (dažniausiai į tą veiklą iš šono žiūrintis) žmogus kreipia dėmesį į bendruomeninio darbo politinį aspektą gal todėl, kad tas aspektas įneša kiek daugiau dirginančių pojūčių, daugiau suteikia medžiagos privačioms diskusijoms ir, svarbiausia, nereikalauja jokių pastangų ir darbo.

Sunku ir tikėtis, kad mūsų atsivežtinėje politinių ir ideologinių pasiskirstymų nusistovėjusioje "santvarkoje" galėtų ir kitaip būti. Veržiamės į tuos "veiklos" plotus, kur kalbomis ir apkalbomis praleistas laikas suteikia daugiau malonumų, neuždeda sunkesnių darbo pareikalaujančių pareigų.

Šitas mūsų veikloje besireiškias "sportas" ne aplenkia nei sportininkų nei visuomeninėje veikloje prasikišusių jaunimo veikėjų, o ką jau bekalbėti apie vyresnius, prityrusius vilkus.

Iškelti aplinkybė būdinga ne vien su pavieniais asmenimis kalbant. Būdinga tai ir susirinkimuose. Labai retai kuriame susirinkime kreipiamas dėmesys į tikruosius ir įstatuose numatytuosius organizacijos uždavinius.

Kiek kartų teko pastebėti, kad susirinkimuose net vengiama įstatais naudotis. Formaliai imant kai kurių susirinkimų nutarimai būtų niekiniai, jei kas imtų ir formaliai iškeltų įstatų nesilaikymo klausimą.

Kartais aktyviau, kartais pasyviau seką bendruomenės apylinkių susirinkimus lengvai pastebės, kad, pvz., apylinkės susirinkimuose aptariamai valdybos darbai, jos užsimoti tikslai dažnai aplenkia tiesioginius įstatuose numatytus uždavinius -- "rūpinasi apylinkės lietuvių tautiniais, švietimo, kultūros, socialiniais ir kt. reikalais, organizuoja ir palaiko lietuvių švietimo auklėjimo ir kitas įstaigas, moraliai ir materialiai remia lietuvius nelaimės atvejais" ir t.t.

Prabėgomis atkištas šimtas, kitas dolerių mokyklai dar nėra rūpinimasis švietimo ir auklėjimo reikalais. Pasakymas prakalbėti laidojant apylinkės narį dar nėra moralinė ir materialinė parama. Bėda ta, kad tiems (įstatuose numatytiems!) uždaviniams pusėtinai atlikti reikia atitinkamos organizacijos, į kurią įeina reikiamas pareigūnų darbo pasiskirstymas (tiesa, gi būna -- pareigūnų vadovas!), užsibrėžtų darbų planas, tų darbų koordinacija.

Matot, pradėjom kalbėti apie darbą, jo paskirtymą ir koordinavimą pagal įstatuose numatytus uždavinius. Kiek patirtis rodo, toks temos posūkis daug kam nebeįdomus. Noroms, nenoroms pasikalbėjimą tąja tema turime užbaigti, įstatus padedant vėl į stalčių.

Pagerbė lietuvių bičiulius

Lietuvos atstovas Urugvajuje A. Grišonas balandžio 29 d. įteikė trims urugvajiečiams, uoliams Lietuvos laisvės siekimo rėmėjams, Lietuvių Fondo išleistas Lietuvos nepriklausomybės atstatymo penkiasdešimtmečio medalius.

Tie lietuvių dėkingumo ženklai buvo įteikti Montevideo intendantui gen. Charles Bartelome Herrera, miesto tarybos nariui Edegarui Guedes ir žurnalistinei Jose Pedro Martinez Bertsche.

Pirmieji du savo pritarimu ir pastangomis išrūpino nutarimą pavadinti vieną iš centrinių

Montevideo aikščių Republica de Lituania vardu. Žurnalistas J.P.M. Bertsche jau ilgas laikas labai uoliai remia Lietuvos laisvės reikalavimų kėlimą Urugvajaus visuomenėje, ypač per spaudą ir radiją.

Medalių įteikimo proga Lietuvos atstovybėje buvo parengtos vaizės. Dalyvavo daug miest savivaldybės pareigūnų ir žurnalistų, taip pat ir eilė vietos lietuvių visuomenininkų. Buvo ir svečias iš Chicagos, Tėvų Jėzuitų provinciolas G. Kijauskas.

Miesto intendantas išrūpino nutarimą pavadinti vieną iš centrinių

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ANGOJE (12)

Naujas prezidentas – naujos viltys

K.S. KARPIUS

1921 METAI. Čia minimas naujas prezidentas -- 1920 metais išrinktas Warren G. Harding. Pasitaiko šiame rašinyje minėti ir 1920 m. tapęs Steigiamojo Seimo pirmininkas ir vėliau prezidentas A. Stulginskis. Lietuvai atitekus krikšč. demokratų valdžiai, tas pajusta ir mūsų išeivijoje, katalikų srovei pasidarius atkaklesnei.

Sausio 5 d. spaudoje pasirodė katalikų boikotavimas Lietuvių Piliečių Sąjungos, kurios tikslas buvo registruoti Lietuvos piliečius ir rinkti Valstybės lūdai po \$3 metuose. Ta sąjunga buvo išaugusi iš 100 skyrių, su daugiau 4,000 narių. (Jos valdybą sudarė ne katalikų srovės žmonės.)

Sausio 12 d. katalikų spauda pradėjo agitaciją prieš Lietuvos Raudonąją Kryžį, įsteigė jam konkurentę -- Šv. Vincento a Paulo Draugiją.

Vasario 1 d. cituojama iš Darbininko nr. 10, kur Liet. Piliečių Sąjunga pavadinta "benkartu". Katalikų tarpe išplito neapykanta ir žodžiui "pilietis"; viename susirinkime ginčuose dėl to žodžio vos nesusimušta. Vietoje "pilietis" siūlyta vadinti "narys".

Vasario 15 d. surengta išleistuvių vakariene Finansinės Misijos nariams pulk. P. Žadeikiui ir kun. J. Žiliui. Kadangi kun. Žilius buvo valstybiniai nusistatęs, ne srovės kovotojas, katalikai jį išleistuvėse nedalyvavo. Vasario 26 d. jiedu grįžo į Lietuvą.

Vasario 16-tą, Jono Vileišio, dar likusio Amerikoje, Lietuvos atstovo

atsiliepdami į Lietuvos atstovo A. Grišono pareikšimą ir dėkodami už jiems tais regimais ženklaus pareikštą pagarbą, pareiškė savo pasigėrėjimą aukštu lietuvių tautos kultūrinio bei moralinio lygio ir nuostabių ryžtų nelygioje kovoje su galingu ir aršiu priešu. Linkėjo Lietuvai kuo greičiau atgauti nepriklausomybę. (ELTA)

Lietuvos atstovas Urugvajuje A. Grišonas skaito savo kalbą prieš apdovanojant Montevideo miesto burmistrą gen. Herrera (kairėje) Lietuvių Fondo išleistu Lietuvos nepriklausomybės atstatymo penkiasdešimtmečio medaliu.

suraginta visuomenė daugelyje kolonijų rengė Lietuvos nepriklausomybės 3 metų sukakties minėjimą. Katalikai buvo nusistatę minėti Šv. Kazimiero dieną kaip tautos šventę, bet palaipsniui perėjo į Vasario 16-tą. Vasario 25 d. Draugas išvadino "mėšlu" P. Žadeikio knygėlę "Su Lietuva ar prie Lenkijos" už papeikimą kunigų, kurie Vilniuje bažnyčiose agituoja dėtis su lenkais.

Vasario 26 d. Darbininke patalpintas suklasototas Vileišio pranešimas dėl į Lietuvą pasiųstos pinigų sumos ir prisikabinta dėl Lietuvos Laisvės Paskolos perkamų sertifikatų, kurie vadinta bonais (Liet. Laisvės Paskolos bonas).

Vasario 25 d. Amerikos valdžia deportavo į Rusiją 50 lietuvių komunistų, surankiotų vakarinėse valstijose. Jie sakėsi esą rusai ir pareiškė: "Laukiame tos dienos, kada mus išves į mums brangią Sovietų Sąjungą..."

KOVO 4 D. -- WARREN G. HARDING, naujai išrinktas (lapkr. m. 1920 m.) prezidentas, pradeda eiti pareigas. Jis rinkimų metu buvo žadėjęs lietuviams pripažinti Lietuvą.

Kovo 6 d. išsyrškėja tėsimas katalikų spaudoje neapykantos prieš Lietuvos šaulius. Grįžęs iš Lietuvos jų atstovas adv. K. Česnulis viešai savo prakalbose agitavo nepasitikėti ir neremti šaulius. Spauda tam pritarė.

Kovo 6 d. Chicagoje dideliame Vilnijos lietuvių susirinkime pareikštas protestas prieš Vilniaus užgrobimą. Rinkta aukos vadavimui.

Kovo 11 d. posėdyje Chicagoje Katalikų Federacija galutinai nutarė nepripažinti Vileišio atstovybės ir atstovybėje įsteigto informacijos biuro. Jie nekantriai laukė pakeitimų, žinodami kad turi būti atsiųstas

krikščionių - demokratų žmogus.

Kovo 11 d. grįžusį iš Lietuvos katalikų atstovą adv. B. Mastauską mūsų spauda pradėjo pavadinti "Mostowski" už anksčiau darytus jam priekaištus dėl išsireikimo apie lenkus. Jis parsižė ministro Purickio įgaliojimą būsimoje naujoje Lietuvos atstovybėje. Purickis tai padaręs prez. Stulginskiui patariant, "šiek-tiek apraminti šturmuojančius katalikų vadus", nepasikenčiančius Vileišio atstovybę.

Vidutinės - tautinės srovės visuomenė tuo "Mostowskio" paskyrimu piktnos.

Kovo 13 d. masiniame lietuvių susirinkime New Yorke nutarta siųsti prašymas į Washingtoną pripažinti Lietuvą ir protestuoti prieš Amerikos nuolatinį šelpimą Lenkijos, lietuvių tautos skriaudėjos.

PASITARIMAI APIE PRIPAŽINIMĄ

Kovo 22 d. naujo prezidento Hardingo kabineto pirmutiniame posėdyje prielankiai išsireiškta apie Lietuvos ir kitų Pabaltijos valstybių pripažinimą.

Kovo 23 d. Lietuvos atstovas Jonas Vileišis, patsveikinęs prezidentą Hardingą, pirmą kartą gavo pripažinimą kaip "Republic of Lithuania" atstovas. Valstybės Departamentas pradėjo su Vileišiu susirašyti tiesioginiai, kas buvo įrodymu, jog Lietuvos de jure pripažinimas artėja.

Kovo 25 d. kun. Bučio redaguojamas Draugas piktai išbarė atstovą Vileišį už nedalyvavimą mi-rusio Baltimorės Kardinolo Gibbons laidotuvėse.

Kovo 31 d. New Yorke įvyko Lietuvių Piliečių Sąjungos antras visuotinis suvažiavimas. Nutarta pasiųsti Lietuvos vyriausybei prašymas pripažinti ją pusiau valstybine organizacija Amerikoje, bet to nesulaukta. Kadangi buvo prasi-dėjęs judėjimas tarp Lietuvos-Amerikos, ir tikėta jo didėjant, nutarta steigti keleiviams namus, tačiau sumanymas neįkūnytas.

Balandžio 1 d. Vilniui Vaduoti komitetas paskelbė per tris mėnesius surinkęs aukų \$2345.

Bal. 2 d. grįžo iš Lietuvos Kongreso atstovas W. Chandler, lietuvių įprašytas patyrinėti Lietuvos padėtį ir Kongresui padaryti pranešimą apie je jure pripažinimą. Su juo atvyko iš Lietuvos kun. I. Česaitis, kuris Drauge užėmė kun. P. Bučio vietą.

Bal. 5 d. paaiškėjo kad atvykęs čia iš Lietuvos kun. P. Klika rinkti aukoms, neilgai trukus perėjo pas lenkus.

Bal. 7 d. Dr. Jonas Šliupas, galutinai sutvarkęs savo reikalus, išvažiavo apsigyventi Lietuvoje. (Jis apsigyveno Šiauliuose, vėliau buvo Palangos burmistru.)

Bal. 22 d. katalikų Tautos Fondas paskelbė pasiuntęs į Lietuvą du milijonų auksinių. Spauda ėmė klausinėti ko-kiems tikslams nuėjo kita dalis pinigų, apart 220,267 auksinių, kurie pervesti prez. Stulginskiui.

Bal. 29 d. paaiškėjo, kad Westville, Ill., per Nepriklausomybės šventę Vyčių organizacijos vadai uždraudė statyti St. Šimkaus "Išėivį" kaip bedievišką. Leista chorui naudoti tą veikalą tik išbraukus kai kurias dalis.

Geg. 10 d. cituojamas vysk. Karevičiaus laiškas, rašytas kun. Juškalčiui, patariąs Lietuvos Raudonajam Kryžiui renkamas aukas siųsti į Lietuvą minėtos Šv. Vincento Draugijos vardu.

MILIJONO PARAŠŲ ĮTEIKIMAS

Gegužės 16 d. Lietuvių Prekybos ir Pramonės Taryba New Yorke pasiuntė Anglijos premjerui Lloyd George padėkos kablegramą už jo parlamente pasakytą kalbą smerkiančią Lenkijos imperializmą.

Gegužės 30 d. Vileišio kvietimu Washingtone įvyko trijų dienų suvažiavimas. Dalyvavo 146 veikėjai. Katalikai agitavo prieš, ir jų dalyvavo tik žvalgai, matėsi vienas kitas kunigas. Prezidentas Harding suteikė audienciją priėmimui tų 1919 m. surinktų milijono parašų su memorandumu prašančiu pripažinti Lietuvą de jure. Tuos parašus -- 138 tomus -- tvarkinga eisena lietuvių ir lietuvių šaulių į Baltuosius Rūmus. Delegacijoje buvo: Dr. E.G. Klimas sakęs kalbą; kun. Jakaitis, J. Hertmanavičius, J. Elijošius, J. Skritukslis, A. Ivas. Prezidentas delegaciją draugiškai priėmė. Nors suprasta, kad pripažinimas artėja, tačiau praėjo dar 11 mėnesių iki to galutinio laimėjimo.

Birželio 4 d. atvyko iš Lietuvos V. Čarneckis, katalikų laukiamas atstovas į Jono Vileišio vietą. Naujam atstovui Vileišis reikalus perdavė birželio 15 d.

Birželio 7 d. mūsų spaudoje cituojama iš Naujienų nr. 142 socialistų straipsnyje išsireiškimas -- "Lietuvai nei cento!" Nežiūrint pastangų tai nuglostyti, tų laikų lietuvių iki šiai dienai Grigaičiui tai prikiša.

Birželio 17 d. paskelbta, kad Dr. D. Alseika, lankęsis prieš pusmetį rinkti aukas Vilniaus vadavimui, ta proga surinko ir \$15,000 liaudininkų Varpo bendrovės akcijoms.

Birželio 21 d. cituojama Kauno "Lietuvos" nr. 114, kad Lietuvos Gynimo komitetui amerikiečiai atsiuntė \$75,000 aukų po 1918 vasario 16-tos.

Birželio 23 d. Amerikos vyriausybė paskelbė nutarimą įsteigti Lietuvoje pirmutinį savo konsulatą. Tai vėl žingsnis artyn pripažinimo.

Birželio 25 d. Brooklyne surengta atsisveikinimo vakariene į Lietuvą

(Nukelta į 4 psl.)

"DIALOGAS SU KRAŠTU" (26)**BRONYS RAILA****TARP OPIUMŲ**

Mokslas ir menas, taigi, kultūra tarybinėje Lietuvoje klesti... Nepatikėtina, nes moderninė kultūra negali klestėti krašte tautos, kurie netenka ir neturi laisvės. Bet tai nereiškia, kad mokslinis ir meninis gyvenimas Lietuvoje būtų sustingęs ar visiškai užgniaužtas.

Ne, sekdami tą gyvenimą tegu ir iš tolo, nesunkiai pamatysim, kad jis dar gyvas, įvairus, pro-tarpiais vaisingas, retkarčiais gaiviai kūrybiškas, nors, išskyrus architektūrą, formos atžvilgiu vis labai konservatyvus ir senoviškas, ypač muzikoje, literatūroje ir tapyboje.

Natūralu, kad jis tirštesnis mintimi ir estetiškai brandesnis daugiausia ten, kur rašytojas ar menininkas drįsta ir pajėgia daugiau išsilenkti kompartijos uždėtų "lakavimo" žnyplių ir vad. "socialistinio realizmo" antsnukių. Šis purtymasis nekartą matyti kai kuriuose kultūrinės publicistikos straipsniuose, jaunųjų nuoširdesnės savikritikos prošvais-tėse, beveik didvyriškos pastangos pralaužti pirmosios sovietinės kultūros plutą, daugiau atsiremti savo tautinėmis šaknimis.

Nėra medaus be deguto

Štai kas labiausiai gyva, kūrybiška, humaniška ir viltinga tautos ateičiai.

Tegu ir visokių pažiūrų ir tikėjimų būdami, mes iš svetur tai privalome matyti ir uoste užuosti -- sugebėti blaiviai įvertinti ir, kur galima, pasidžiaugti naujosios sovietinių lietuvių generacijos moksliniu kilimu ir kūrybiškumu. O jeigu leistumėt taip išsireikšti, tai ir jos spontanišku patriotizmu.

Be abejo, būtų nerealu norėti ir laukti kažko dangiškai tyro. Mokslinėse lituanistikos studijose, monografijose, atsiminimų knygoose, apybraižose, meno albumuose, folkloro ir tautodailės rinkiniuose bei tyrinėjimuose, klasikinės mūsų raštijos paminklų pakartojimuose ir eilėje kitų sumanymų (atrodo, įvykdomų labai sunkiai ir lėtai, bet vis dėlto lietuvių pastangomis atsiekiamų), - kaip taisyklė, kiekvienan tautinio medaus kibiran turi būti įpilamas ir sovietinio deguto šaukštas. Tai tikrovė, kuriai dar neišmatoma sąlygų radikaliau pasikeisti.

Bet nei jūs tėvynėje, nei mes užsienyje negalėsime ir neturėtume užmerkti akių dėl antsnukių, kuriuos lietuvių kultūros raidai ir sklaidai nuolat šiuurkščiai ar klasingai deda okupantas ir jo pastatyti sargybiniai.

Praėjusiame ir ką tik išėjusiame "Metmenų" žurnalo numeriuose buvo gana šaltai ir dokumentuotai įrodyta, pvz., ko tėra vertas ir kiek tikrovę atitinka A. Venclovos bandymas sovietinės Lietuvos inteligentią įtikinėti, kad Rusijos globoje sparčiai kyla lietuvių tautos kultūra, ypač raštija, literatūra, menai. Ne, ji slopinama, skriaudžiama, redukuojama, patys partiečiai tai mato ir stengiasi jei ne protestuoti, tai įrodinėti aukštybėmis, kad vertinai reikia palengvinimų.

Komunistinių diktatūrų replėna patekusios kitos tautos, kaip lenkai, vengrai, čekoslovakai, įvairiais būdais mėgina atsitiesti ir gauti daugiau oro plaučiams. Visur ta kryptimi judriausią fermentą sudaro naujųjų visuomenių intelektualai, rašytojai, menininkai, žurnalistai - patys dažniausia kairieji, net komunistai. Lietuvos sąlygos kitos ir daug sunkesnės. Čia slegia tiesioginė ir betarpė rusų letena, čia ta pati "didžioji tėvynė", kur nekonformistas rašytojas anksčiau būdavo tuoju tre-miamas mirčiai į Sibirą, o šiandien taip pat teberepresuojamas, baudžiamas kalėjimu ar uždaromas į beprotnamį.

Bet marmėjimai dažniau ir drąsiau girdėti.

Priespaudos opiumo patetika

"Nemuno vingyje" sovietinimo faktų ir rusifikacinių okupanto nuostatų, kiekvieno lietuvio matomų, jaučiamų ir išgyvenamų, yra taip daug, jog Venclova artimiesiems "tėviškėje", Baltušis mums kitiems išeivijoje, kaip ir dešimtys agitpropo raštininkų veltui mėgina pataikūniškai suokti, kaip lietuviai esą laisvi, nepriklausomi ir laimingi su kles-tinčia ir kylančia sovietine kultūra.

Kiek, girdi, laikraščių ir knygų dabar išleidžiama lietuvių kalba! Ir štai jau kas ketvirtas žmogus Lietuvoje mokosi lietuviškai, - idant jo sąmonę ir dvasią būtų galima stipriau susovietinti ir po to, pridėsime, pagal Suslovo parėdymus kiek galima greičiau surusinti!...

Ta proga sugrįžta madon retorinė deklamacija, kad mes partiečiai, save pasivadinę "tarybiniais darbo inteligentais", esam gi taip pat lietuviai, artimai bendraujam ir žengiam vienu keliu su savo tauta, pagal išgales dirbam savo tautos lai-

mei ir šviesiai ateičiai. Ir net, kaip girdėjom iš Venclovos, kad "aš - tai mano tėviškė, o mano tėviškė - tai irgi aš" (!)

Visos tokios tirados aidi labai patetiškai. Jokio kito pasirinkimo nebesant, aš dargi vargais negalais sutikčiau patikėti, kad tuose žodžiuose gal yra krislas tiesos. Tai sapno, svajonės, intymaus, beveik biologinio instinkto tiesa, - troškimas pateisinti vilkolakių lemtį, išlikti savimi ir pergimti į vaikus.

Tik kam tada taip begėdiškai stengtis savo tautai ir mums užsienyje sovietinės priespaudos ir rusifikacijos košmarą parfūmuoti, saldinti, migdyti? Tegu patys rusai taip kalba, kondakovai ir charazovai, o ne mes lietuviai! Jeigu tokios sąlygos, kad nėra kitos išeities, kaip tik pasiduoti ir paklusti, tai pakentėkim, dantis sukanę verčiau patylėkim, bet priespaudos nevaadininkim laisve, rusiškumo lietuviškumu, mirties pavojaus tautos gelbėjimu.

Marksas, kaip jūs be abejo sutiksit, gal ir buvo truputį teisingas sakydamas, kad religija tai opiumas liaudžiai migdyti. Jūs gi nebesat senoviškai religingi, esat tikriausi laisvamaniai, - tai kodėl mes laisvamaniai privalėtume tuoj vėl persigerti kitos religijos prietaisais ir maskoliškai raudonu opiumu migdyti tą pačią liaudį?

Kas ketvirtas lietuviškai, — o Monika?

Baltušis vertingai didžiuojasi, kad dabar Lietuvoje "gimtąja tėvų kalba mokosi kas ketvirtas žmogus"... Tai labai gerai, normalu ir nė kiek ne per daug. Labiau išprususiose civilizuotose bendruomenėse jau yra supras-ta, kad ne tik kas ketvirtas, bet kiekvienas pažangus žmogus turi mokytis nuo lopšio ligi karsto.

Ta proga betgi norėčiau priminti vieną smulkų istorinio materializmo dialektikos atvejį, kuris būtų smagus anekdotas, jeigu nebūtų graudi teisybė.

Su tūkstančiais kitų aš irgi šiek tiek mokiausi lietuvių kalba lietuviškoje mokykloje. Paskutiniaus mano universiteto metais Kaune į humanitarinių mokslų fakultetą įstojo jaunutė, kuklūtė studentė, Monika Mironaitė. Studijavo literatūrą, kalbas, iširašė į B. Sruogos teatro seminarą, vėliau į dramos studiją. Turbūt niekas tada ją pažinę negalėjom net įtarti, kad ši gana neimponuojanti panelė po dešimtmėčio pasidarys viena iš talentingiausių mūsų lietuviško teatro dramos aktorių. Paskutinį kartą... žmogėdriškais nacių okupacijos laikais ją mačiau Vilniaus dramos teatro Ibseno "Noros" spektaklyje vaidinant su Rudzinsku ir Palubinsku, Meniškas pirmos klasės pastatymas ir vaidyba! Taip buvo...

Bet neguldyk tu galvos už moteris, ypač nepretenduok, kad jas supranti. Kiek vėliau po karo skaitau, kad Monika netikėtai pasitraukė iš Vilniaus lietuviško teatro ir perėjo į rusų kolonistams išteigtą Vilniaus rusų dramos teatrą. Ji ten, berods, ir ligi šiol tebedirba, ir nežinau ir niekad nesiteiravau, kodėl: ar dėl kokio kaprizo, ar dėl kivirčų, ar dėl atsiradusio noro tartum pasityčioti iš lietuvių ir lietuviško teatro.

Rusų teatre ji vaidina, aišku, rusų kalba. Be abejo, ir namuose tą kalbą dažnai vartoja, ar tai besiruošdama naujoms rolėms, ar kartais šnekučiuodama ir vaišindamas savo kolegas rusų aktorius ir aktorės bei jų draugus rusus.

Truputis demagogijos...

Juozas Baltušis yra draugės Monikos Mironaitės legalus vyras. Nebe pirmas ir ne antras, ko gero gal dar ir ne paskutinis, - bet vistiek, vyras.

Jeigu naudotume sovietinį statistikos metodą, tai tokiu atveju galėtume pasakyti, kad dabar Lietuvoje ne tik kas ketvirtas žmogus mokosi gimtąja kalba, bet ir naujosios sovietinės aukštuomenės lietuviškoje šeimoje jau kas antras žmogus kūrybiškai ir kultūriškai klesti rusų kalba. Jau vien savo šeimos mastu Baltušis mirksta rusų kalbos tvenkinyje.

Tai, be abejo, mano "demagogija". Bet juk kaip tik Baltušis turėtų būti žymiai taupesnis kryptavimais apie lietuviybės klestėjimą sovietinės palaimos saulėje. Gal stebint ir girdint artimiausios šeimyninės aplinkos garsus, jam dar kartais nudiedgia širdį? Ir gal tada, daugiau mažiau kentėdamas, iš desperacijos jis griebias už paskutinio iliuzijos sapno, - "savo tautos laimės ir jos šviesios ateities".

Kitaip sakant, už opiumo švirkšto skausmui migdyti...

riaus (1) kriminališką įtarimą Vileišio "išaikvojime valstybės pinigų", (2) reikalavimą pašalinti iš atstovybės tautininką sekretorių Dr. M.J. Viniką.

Liepos 6 d. išvyksta į Lietuvą Jonas Liutas, tautininkas veikėjas, Lie-

tuvių Piliečių Sąjungos pirmininkas; atsiseikindamas praneša, kad ta jauna LPS surinko Lietuvos iždai virš \$30,000.

Liepos 26 d. paskelbiama, kad po daugelio Dr. Jono Šliupo ir lietuvių delegacijų prašymų Amerikos Geografinė

ŽUVUSIAM BROLIUI GEDIMINUI

Metai jau praslinko,
Kai ėjom paskui Tavo karstą.
Iš akių krito skausmo lašai...
Ir žaizda tokia gili, gili, paliko ta pati,
Ir neužgis ji amžinai...

Kodėl, o mielas Gediminai?
Kodėl, pačiam gyvenimo pavasary Tu išėjai?..
Su besiskleidžiančiais žiedais,
Kodėl mus palikai?..

Kodėl? — Juk niekas,
Niekas, mums neatsakys,
Bet širdys kupinos sielvarto klaus —
Amžinai sugrįžtančio Tavęs jos lauks! —

Po svetimu dangum, tolimoj šaly —
Nežinom kas užmerkė Tau akis...
Tu taip toli nuo mūs buvai!
Kai sustojo plakus Tava širdis...

Ak, kad galėtum sugrąžint,
Bent momentą anų laikų,
Ir mielas Broli, Tau dar kartą pasakyt,
Koks begaliniai brangus esi mums!

Toli, toli, nuo savo gimtosios žemės,
Prie kryžiaus didelio gražaus,
Ramiai ilsėkis mielas Gediminai,
Lai niekas nedrumsčia Tau
Poilsio ramaus...

Palikusios giliam skausme,
Neišsemiama liūdesy,

Tavo Seserys

Draugija pradėjo žemė-lapiuose dėti Lietuvą.

Rugsėjo 2 d. spaudoje paplito buvusio komunisto A. Karaliaus apsakymai, kokias baisenybes jis Rusijoje matė ir dėl ko iš ten pabėgo. Sovietų klasta buvo stengiamasi išvilioti iš amerikiečių jų pasus, kad negalėtų grįžti, tada juos išsklaidydavo gyventi tarp visų kitų darbininkų. Tas sukėlė komunistų ir Sovietų agentų tarpe sąmyšį.

Rugs. 27 d. katalikų Garsas išdavė Dr. Bistaro paslaptį, kad Kaune leidžiamas katalikų dienraštis Laisvė remiamas amerikiečių Tautos Fondo aukomis.

Spalio 27 d. Chicagoje atvykęs katalikų Seimo narys Mikas Bagdonas pažangiuosius amerikiečius išvadines "nieko nevertais, bemoksliais ir pasmirdusiais ožiais". (Pasilikęs čia gyventi ir darbuotis, vadovavo Vyčių organizacijai, redagavo jų organą. 1926 metais buvęs pakviestas atstovybėje Washingtone I sekretorium, kai 1933 metais ministras B. K. Balutis buvo iškeltas į Londoną, ėjo ministropareigas iki 1935 metais ministru buvo paskirtas P. Žadeikis. Tada iškeltas į konsulatą Chicagoje. Valstybinėse pareigose laikėsi korektiškai, tautininkai nereikalavo jį pašalinti, kaip elgėsi katalikai su kitais ne jų žmonėmis. Jis mirė Chicagoje 1937 m.)

Lapkričio 15 d. spauda pabrėžė, kad tikstančiai lietuvių grįžta į tėvynę apsigyventi ir kasmet parveža po kelis milijonus dolerių.

Lapkr. 30 d. New Yorke apie 100 veikėjų tautininkų ir katalikų suvažiavime priimta rezoliucija prašanti Amerikos valdžią pripažinti Lietuvą. Išnešta protestas prieš Hymanso projektą Lietuvos-Lenkijos sienų klausimu. Vėl atnaujinta anksčiau Jono Vileišio siūlymas įsteigti "aukso-sidabro fondą". Katalikų užsi-spyrimu ir atstovavo

Čarneckio pritarimu likviduota Lietuvių Piliečių Sąjunga, jos vietoje įsteigta "Lietuvos Respublikos Rėmėjų Draugija" (ji vienok neišplito). Kilo daug triukšmo, kai tūli katalikai veikėjai išniekino "lietuvių piliečių" vardą kaip kokios "nežinomos šalies pilietį".

Gruodžio 9 d. paskelbta, kad Bostone viešai kalbėdamas naujai atvykęs kun. Garmus Lietuvos Seimo pažangiuosius ir socialistus šitaip apibūdino: "Tai yra biauzybės, gyvatės, velniai, chuliganai. Tokiems tik kartuvės tin-ka."

(Kun. Garmus ir kun. Buša čia išgarsėjo "keikūno" ir "koriko" vardais. Atvykę čia krikščionių - demokratų valdymo laikais, pradėjo rodyti savo Lietuvoje įgytą galybę. Spaudoje kelta sumanymas užrašyti jų viešai sakomas kalbas, išversti angliškai ir įteikti Imigracijos Departamentui su prašymu juos deportuoti atgal į Lietuvą.)

Gruodžio 13 d. siuvėjas pramonininkas A. Striupas paskelbė, kad jo sumanymu pagaminta pirmutinė Lietuvos geltona-žalia-raudona vėliava, leista varžytinėse tarp kolonijų, dar prie Jono Vileišio, Lietuvos šauliams sukėlė \$70, 878. Vėliau laimėjo Newark, N.J., kolonija suaukojusi daugiau negu kita kuri paskira -- \$9,372.

SCHOOL GUIDE 1968

SACRED HEART SCHOOL
RESIDENT SCHOOL FOR BOYS —
GRADES 4 THROUGH 8
BROTHERS OF THE
SACRED HEART
ANDOVER, MASS.

(56-66)

HELP WANTED MALE

SURFACE GRINDERS
with cutting tool experience. Good wages, excellent working conditions and fringe benefits.

Apply in Person or call
MAKALL TOOL CO., INC.
300 Minnesota Troy, Mich.

313 — 588-7802 (53-57)

Naujas prezidentas -- naujos viltys...

(Atkelta iš 3 psl.)
vą grįžtančiam pirmutiniam atstovui Jonui Vileišiui. Skaitlingas būrys palydėjo jį į laivą. Katalikai išleistuvėse nedalyvavo. (Kai iš vie-

nos pusės spauda plačiai paminėjo jo didelius nuveikimus priartinusius Lietuvai pripažinimą, iš kitos pusės, liepos 20 d. Draugas įdėjo vieno Katalikų Federacijos sky-

KŪRYBA IR MOKSLAS

Nemuno pakrantėse...

Lietuvos valstybės kilmės beiėškant (5)

MOKSLINIS TABU

Faktas, jog mūsų senovė nepaprastai didinga, buvo mūsų tauriausių atgimimo patriarchų gerai žinomas. Daukantas, Basanavičius, Šliupas, Kudirka, Jaunius, o vėliau Maironis, Būga, Voldemaras, Klimas, Savickis, visų nesuminėsi, -- buvo plataus akiračio ir sveiko proto nepaprastai patriotai. Būti jų pusėje kiekvienam tyrinėtoji turėtų sudaryti didelės garbės.

Tačiau mūsų pirmųjų "milžinų" pranašų moksliskai kartais neužtenkamai paremtos pastangos atstatyti mūsų praeitį davė progos "nykštukų" frakcijai jų teisingus išvedžiojimus puldinėti ir griauti.

Daukantas, didžiai vertingų žinių pririnkęs tuo laiku, kuomet jos dar buvo prieinamos folklore bei dokumentuose, vėliau kažkur "dingusiuose", retai tepažymėdavo šaltinį ar datą, rašydamas kuo paprasčiausiai liaudžiai.

Šliupas ir Basanavičius, iš profesijos gydytojai, kalbotyroj ir istorijoj aišku neturėjo gilaus patyrimo. Tačiau jie bendra moksliska disciplina sekdami, pririnko daug reikšmingų faktų, o toks Basanavičiaus straipsnis apie Jotvingius tiesiog klasiškas.

Voldemaras, puikus viduramžių istorikas pats privačiai prisipažindavo, jog kalbotyra esą ne jo sritis. Todėl savo milžiniškos dokumentacijos negalėjo mūsų studijoms vispasiškai pritaikinti, bet visgi jojo knyga "La Lithuanie et ses problemes" lieka vieninteliu rimtu įnašu mūsų senovės istorijon. (Jei neskaityti Klimo prūsų istorijos rankraščio).

Jaunius, geriausias mūsų kalbotyros žinovas deja nepaliko nieko; lituanistikos mokslui tai didžiulis nuostolis, nes anot Voldemaro kuris su juo draugavo, jis buvo sudaręs visos mūsų praeities atlietuvintą schemą, pasiremdamas vietovardžiais ir istoriniais vardais.

Būga matėme, tapo "sutvarkytas".

ČESLOVAS GEDGAUDAS

Klimą ir Savickį ištiko nelaimė iškilti į aukščiausią valdžios ratą, ir jų moksliskai darbai dėl laiko stokos bei politinės linijos prisilaikymoprievoles tapo drastiškai suvaržyti. Jų lituanistiniai rinkiniai betgi, pilni vertingiausios mūsų senos istorijos medžiagos (kuria ir man teko pasinaudoti), savaime įrodo, jog jie puikiai tą senovę pažino.

Gabrys, tai atskiros faunos egzempliorius. Žmogus, gerų norų kupinas, pašventęs visą gyvenimą Lietuvos senovės tyrimui, išstudijavęs net Hittitų kalbą ir tuo reikalu knygą parašęs, o visgi beviltiškas kalbotyros ignorantas. Kaip tie du dalykai susiderina, neturiu supratimo, todėl tiesiog laikau jį neišaiškinamu gamtos prajovu. Jo įnašas lituanistikon didumoje neigiamas, nes savo vaikiškais išvedžiojimais ir pseudo-mokslisku lietuvių žodžių beatodairiu derinimu vargšams Hittitams kur reikia ir kur nereikia, labiausiai sukompromitavo pagrinde teisingą mintį mūsų kultūros santykiavimo su Anatolija, kurią Šliupas pirmasis jau buvo išskėlęs.

Belieka aptarti mėgėjų pastangas, dažniausia anoniminių brošiūrų formą, kaip antai Dalyva", J.K.G. ir pan. čia jau mažiausiai turime mokslinės medžiagos, o rašymo lygis nusmunka ligi gimnazijos popierėlių. Račkaus "gotų" de ja neteko skaityti. Mikšys, prirašęs 700 puslapių kad įrodyti, jog visų mūsų nelaimių priežastis yra ta nelemta e su tašku, klastingai mums Jablonskio primesta, užsitarnauja gal tik ... atsidusimo!

Visgi tų geros valios mėgėjų pastangų išdavoje gaunasi priešingi norimiems pasiekti rezultatai. Skaitytojas tokiais kūriniiais nuviliamas, atbaidomas nuo bet kokių tuo reikalutyrinėjimų ir

numoja į juos ranka, kaip juoko vertus.

Blogiausia, priaugančioji tyrinėtojų kartojišsivysto stiprus "inferiority complex", nedrąsa ir nepajėgumas užginčyti mums nedraugiškus užsienio "ekspertus" visai priešingai išaiškinus tuos mums taip opius klausimus. Mat mes atėjome senovės tyrimo arenon patys paskutiniai, kai seniai šaukštai buvo po pietų. Mūsų praeitis buvo seniai sutvarkyta, išaiškinta, išsidalinta po visą Europą, ir visgi didelėm valstybėm jos atiteko po didelį gabalą.

DEMOKRATINIS TABU

Pilkalnių tautos prose neliai, nužymėję savo praeitį jų supiltais kapaais, besitęsiančiais 3.000 metų bėgyje nepertraukiama grandim iš Pabaltės, Gintaro kelio, iki Ukrainos, per ją visą ir į Persijos gilumą, iš kur jie buvo pradėję tą ilgą kelionę, buvo aristokratinės, feodalinės santvarkos rikiuojami. Toji santvarka, jiems sugriovus Bizantiją ir Romą, jų buvo įvesta visoje Europoje ir išsilaikė ligi Renesanso, o pas mus veik ligi Nepriklausomybės atstatymo.

Fuero Juzgo teisė Ispanijoje, Frankų Selėnų teisė Prancūzijoje ir Lietuvos Statutas yra tos santvarkos "Konstitucija". Per visus Viduramžius, daugiau tikstantis metų bėgyje, Europos kultūra buvo mūsų ženkle.

Demokratinis uolumas naikinant savo praeitį (lietuvių būdas amžiais pasižymėjo aklu tikėjimu jam primestais madingais šūkiiais) siekdami "apsivalyti" nuo bajorybės, ir mūsų istoriją perrašant "iš liaudies taško", tą mūsų kultūrinį įnašą pasaulio civilizacijos raidon stengiasi užmiršti ir nusišlepti, o tos santvarkos reikšmę bajorus pavaizduoti Dievažin kokiom išgatom-baidyklėm.

Tačiau yra istorinis faktas, jog po Lietuvos krikšto didesnė pusė, jei ne trys ketvirtadaliai

mūsų bajorų patriotų atsisakė naują religiją priimti, jų žemės tapo konfiskuotos, jie patys išžudyti arba priversti bėgti užsienin. Padėtis prieš tokios krizės, jog net Jogailos dvare nebeliko nei ištikimo dvariškio, nei aukštesnio pareigūno, taip kad vieną savo parėdymų Karalius buvo priverstas liepti pasirašyti -- virėju!

Taip tapo nukirsta senos mūsų kultūros, tradicijų ir religijos karščiausio atstovų viršūnė, o lenkų vietininkai, užvaldę jų dvarus, mūsų liaudies akyse bajoro vardą surišo su engėjo ir tautos atsižadėjusio asmens sąvoka. Matome, jog labai paplitusi "bajorų sulenkėjimo" pasakėčia neturi pagrindo: lavono sulenkinti nėra kaip.

Čia vėlgi, parodyti Jogailą kaip mūsų kultūrinio luomo naikintoją būtų sukėlę nemaža triukšmo, o iš kitos pusės prieš-bajoriškos nuotaikos mūsų besikuriančioje demokratijoje liepė nutylėti, jei kiekur pasirodydavo geresnė nei Maironio Čičinskas šviesoje.

Pagaliau, svetimi kalbininkai užgniaužė mūsų kalbą, jos vietoje sugalvodami taip vadinamą indo-germanų, kurios anot paties jos kūrėjo, iš viso pasaulyje niekuomet nėra buvę. Mat mūsų kultūros spinduliavimas palietė visą senovės Europą, ir paliko neišdildomus pėdsakus įvairių tautų kalbose, varduose bei vietovardžiuose. Tie paskutiniai visi dartebešaukia į dangų liudydami mūsų kalbos senovę ir civilizacijos įtaką. Tuos paminklus aeree perennae, stipresnius už vario statulas, jei tos išgalvotos kalbos nebūtų, tektų priskirti tik mums, -- nebeliktų kitos išeities.

(Nukelta į 6 psl.)

Aldona Eretaitė -- Lizos vaidmenyje Jean Paul Sartre veikale "P... respectuse".

DAUG SAULĖS IR MAŽA ŠEŠĖLIŲ

PASIKA LBĖJIMAS SU ALDONA ERETAITE, III TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖS PRANEŠĖJA

Pasaulis drastiškai sumažėjo. Tai kasdien stipriau pajuntame ir mes -- išeivijos lietuviai. Dar, rodos, tik vakar Chicagos didesnių parengimų organizatoriams atrodė, kad svečių menininkų pasikvietimas programai iš Bostono ar Montrealio surištas su didele finansine rizika. Antrosios šokių šventės pranešėjos Rūtos Kilmonytės atsigabėnimas iš Hollywoodo irgi atrodė nemaža prabanga. Trečiosios šokių šventės organizatoriai savo akiratypraplėtė dar į du kontinentus: reprezentacinių šokėjų grupių laukiama iš Europos ir Pietų Amerikos, gi

šventės pranešėja pakviesta Šveicarijos ir Vakarų Vokietijos dramos teatruose pagarsėjusi dramos aktorė Aldona Eretaitė.

Aldona yra profesoriaus Juozo Ereto dukterė. Iš Lietuvos, kartu su tėvais 1941 metais ji pasitraukė Šveicarijon, kur netrukus ir pradėjo savo teatrinę karjerą. Šventės proga paklaustas Aldonos apie jos kelią į sceną, sekmes ir nesekmes, nuotaikas savo uždaviniui besiruošiant.

-- Pasakoti apie savo darbus ir laimėjimus teatre reikėtų pasakoti savo gyvenimą. Norą vaidinti jutau labai anksti, dar Lietuvoje. Atsimenu, kaip namuose prie Kalėdų eglutės "vaidindavau" savo pačios išgalvotus škičius ir monologus.

Besimokydama Šveicarijoje, Bazelio gimnazijoje aš jau valandomis užsirakindavau savo kambaryje ir kaliau įvairiausias roles. Mano mėglamiausios būdavo Šilerio "Orleano Mergelė" ir "Marija Stiuartaitė". Svarbiausioje "Marijos Stiuart" scenoje, kurioje Marija ir Elzbieta susitinka aš vaidindavau abi: Mariją -- švelniū ir silpnū balseliu, o Elzbieta -- kietu ir rūšiu... Daug vakarų praleisdavome virtuvėje su šitokiais "spektakliais". Mamytė ir seserys būdavo klausytojos, o aš -- artistė. Šiandien visa tai atrodo tik diletantiškas žaidimas, bet tada, Bazelyje, ta virtuvė buvo mano pasaulis.

Atsimenu, kada tėveliui su dideliu užsidegimu pasisakiau, kad noriu stoti į dramos mokyk-

(Nukelta į 6 psl.)

Aldona Eretaitė ponios Bertrand vaidmenyje V. Diderot veikale "Ist es gut, ist es boese?"

Daug saulės ir maža šešėlių...

(Atkelta iš 5 psl.)
Iš... Sėdėjom ant suoliuko prie Reino upės. Jis ilgai į mane žiūrėjo. "Tai bus sunkus kelias... Ar tikrai nori juo eiti?" Aš norėjau. Juo einu jau devyniolika metų ir nė truputi nesigailiu.
Dramos mokyklą lankiau Zueriche. Pradžiai buvo sunki, Vokiškai kalbėjau su stipriu lietuvišku akcentu. O ir mokėtis už mokslą buvo gana aukštas. Šia proga labai norėjau padėkoti tėveliui ir BALF'ui už finansinę paramą.
Baigiamuosius egzaminus išlaikiau 1949 metais ir tuojau pat buvau priimta į Zuericho miesto teatrą. Zuerichas tuo metu buvo labai svarbus kultūros centras. Geriausi vokiečių aktoriai, iš savo krašto pasitraukę negalėdami pakęsti Hitlerio režimo, tuo metu ten vaidino. Niekada neužmiršiu Ibseno "Viuomenės šulį" pastatymo, kuriame vaidinau su jau labai senu Albertu Bassermannu, kuris dar ir šiandien tebelaikomas vienu didžiausių vokiečių dramos aktorių.
Zuericho teatre išdirbau du metus. Po to nutariau prisistatyti vokiečių publikai. Vokietija tuo metu buvo dar neatnaujinta ir nedaug repertuarinių teatrų veikė. Mane užangažavo Mannheimo teatras, priklausęs prie garsiausių Vokietijoje. Tai senos teatro tradicijos miestas. Mannheimiečiai myli savo teatrą ir jo aktorius. Ten ir praleidau septynis tikrai laimingus savo gyvenimo metus.
Vaidinau daugelyje veikalių. Nuoklasikų iki modernių. Man pačiai didžiausią pasisekimą atnešė: Goethės "Faustas" Friderico Garcia Lorca "Kraujo vestuvės", Bertoldo Brechto "Kaukazietiškas kreidos ratas", Max Frischo "Kinų siena", Leopoldo Ahlsono "Filemonas ir Baucis", bet buvo ir daug kitų tolygių pasisekusių.
(Šioje vietoje norėčiau įterpti pora teatro kritikų pasisakymų apie Aldoną Eretaitę jos manheimiško kūrybinio laikotarpio metu:
"Staigmena buvo Aldona Eretaitė Margaritos vaidmenyje, sujungdama nekaltybę ir pasitikėjimo pilną naivumą su grakščiu jaunystės žavesiu. Tai, kaip ji iš nedrąsaus, smalsumo pražysta į nesentimentalų meilumą, pagaliau mirtinoje tamsoje užgesa, buvo ir žodiniai vienas ryškiausių ir išraiškiausių jaunos aktorės išpildymų" rašo apie "Faustą" Mannheimer Morgen, 9.24.1955.
"Mannheimas Aldonoje Eretaitėje turi didelę menininkę, kuri tarnauja Grušos maloniui šiuurkštų likimą iškelia pagaunančiais vaizdais ir simboliais neprasidama realybės pagrindo. Jos išpildymas kupinas meninės įtampos ir žmogiško spindesio. Ji turi patrauklį ir įtikinančią dovaną poezijai. Tarnaitė Gruša, gyva Brechto veikale, dar kartą atgyja Aldonos Eretaitės išpildyme" -- Rhein-Neckar Zeitung, 9.25.1953.)
-- Iš Mannheimo išsikėliau į Goettingeną. Tai nedidelis miestas su išgarsėjusiu universitetu

MOKSLINIS TABU...

(Atkelta iš 5 psl.)
Suėjus tai krūvon, matome jog iš to didžiulio palikimo mums nieko nebeliko. Dabar teturime pasirinkimą, arba daugyti galvą į aukštai sustatytus tabu mūrus, arba būti geriems ir pasiduoti, taip kaip tie milijonai pagaunių -- pagautų prūsų, kuriais ardavo romiečiai, juosius PAGANI, -- žemės vergais vadindami.
Būtų dar gal vienagalimybė. Tai lietuviškos kalbotyros metodologijos vadovėlio sudarymas, kad padėjus tiems pasišventėliams, kurie nerasdami oficialioj mūsų istorijoj ieškomo atsakymo, vis bando ir bandys "išaiškinti" jų aptinkamus vietovardžius, bet deja, nežino kad kalbotyra tai nėra astrologijos tipo svaichiojimai ir fantazijos, o didžiai tikslus, kruopštus ir sunkus mokslas, reikalaujantis didelio pasiruošimo netiktiesioginėje jo srityje, bet ir gilių studijų įvairiuose senų kalbų, archeologijos, pro-istorės, archyvų, bendros istorijos ir kituose surištuose moksluose.

ATITAISYMAS

Tęsinyje "Gintaro Kelio senovė ir svarba" turėjo būti ne Gelonių (Gelnos) prie juodųjų jūrų, bet Galonių (Gelons) prie juodųjų jūrų.

(profesorius Hahn'as kaip tik ten suskaldė atomą) ir taipgi garsiu teatru. Jo direktorium tuomet buvo Heinzas Hilpertas, vienas didžiausių vokiečių režisierių. Šiame teatre kaip tik teko vaidinti Katrinos vaidmenį Brechto veikale "Motina Courage". Tai buvo neužmirštas vakaras. Pasisekimas buvo toks didelis, kad reikėjo net 60 kartų išleisti publikai nusilenkti...

(Frankfurter Abendpost apie šį pastatymą 9.26.1956 rašė: "Vakaro didžioji staigmena -- Aldonos Eretaitės nebylė Katrina. Kai ji savo leliojančiais garsais bandė išsireikšti, kai ji siaubogenama skriejo per sceną ir pagaliau, kai ji ant stogo užlipusi neviltingas pagauta mušė būgną -- visa tai buvo neaprašomas, nuostabiai subrandintas išpildymas").

-- Iš Goettingene vaidintų veikalių iškelčiau J. Giradoux "Zigfridą", Wichmanno "Šventiesiems nėra laiko" ir pora japoniškųjų vadinamųjų No-dramų.

(Goettinger Tageblatt 10.20.1958 japoniškųjų dramų vertinime palankiausiai kalba apie Aldoną: "Vienintelė A. Eretaitė atlikdama pavojingai gražios, laukiniai plėšrios ir nenuirimstančios moters vaidmenį "Dame Aoi" ir "Dammastrommel" veikaluose surado nuostabių ir žavinčių subtilių tonų gausybę ant siauros ribos tarp realizmo ir meninio stilizavimo.")

-- Mane visada traukė arčiau prie Baltijos jūros... Taip, kad iš Goettingeno persikėliau į Kielį, kurio miesto teatre iki šiol tebedirbu. Čia su nemažesniu pasisekimu pakartojau Ketrinos rolę, vaidinau Joaną Hauptmano "Žiurkėse" ir turėjau daug kitų sėkmingų vaidmenų. Itin gerų atsiliepimų susilaukiau suvaldinusi Arialda to paties vardo Giovanni Testori dramoje. Ši rolė buvo specialiai rašyta didžiajai italų kino ir dramos žvaigždei Annai Magnani. Spektaklyje atsilankęs Mannheimo teatro kritikas Mannheimer Morgen tada (10.23.63) rašė: "Aldona Eretaitė Arialdos vaidmenyje išauga beveik iki Magnani formato -- vien dėl jos apsimokėjo kelionė į Kielį"...

Ne viskas, žinoma ir teatre buvo vien balta ir saldu. Turėjau ir ne taip gerų ir ne taip gerai pavykusių vaidmenų, pasitaikė nepalankių kritikos atsiliepimų, teko pergyventi intrigu, bet vis dėl to turiu pripažinti, kad tų nemalonu-

mų buvo nedaug. Galvodama apie savo devyniolika teatre praleistų metų šiandien matau daug saulės, daug laimės ir maža šešėlių...

Apie lietuvių veiklą Amerikoje man daug pasakojė prieš porą metų ten važinėjęs tėvelis. Papasakojo taipgi, kad ten Chicagoje yra statomos lietuviškos operos, organizuojamos didžiulės dainų ir šokių šventės. Buvau nustebinta ir sujaudinta lietuvių veiklumu ir užsidegimu. Žinau, kiek darbo ir pastangų reikia nors ir vienam veikalui pastatyti...

Pakvietimą Trečiajai šokių šventei talkininkauti priėmiau su džiaugsmu ir savo uždaviniui nuoširdžiai ruošiuosi. Esu tikra, kad pasimatymas su tiek daug lietuvių bus malonus ir jaudinantis.

Pabaigai reikėtų priminti, kad Aldona Eretaitė yra ne kartą dalyvavusi ir išpildžiusi programas įvairiuose lietuviškuose parengimuose tiek Šveicarijoje, tiek ir Vokietijoje. Šokių šventės išvakarėse, penktadienį, Jaunimo Centre šventės organizatoriai taipgi ruošia lietuviškos poezijos recitalį, kuriame Aldona Eretaitė išpildys mūsų poetų kūrinus.

A. Pavėjis

NAUJOS, IDOMIOS KNYGOS!!! UŽSISAKYKITE PER DIRVĄ!!!

A. Merkelis — SMETONA — Monografija	\$12.00
V. Šliogeris — A. SMETONA — ŽMOGUS IR VALSTYBININKAS	\$2.00
O. J. C. Norem — TIMELESS LITHUANIA	\$4.00
B. Armonienė — PALIK AŠARAS MASKVOJE	\$3.00
V. Volertas — SĄMOKSLAS — premijuotas romanas	\$3.50
St. Yla — MODERNI MERGAITE	\$4.00
Vytė Nemunėlis — MEŠKIUKAS RUDNOSIUKAS	\$3.00
J. Juodis — TAUTOS KELIŲ — paveikslų albumas	\$7.00
Gr. Šimukonienė — SU DAINA — Lietuviškų dainų rinkinys	\$2.00
J. Budrys — KONTRŽVALGYBA LIETUVOJ	\$2.50
R. Alšėnas — MARTYNAS JANKUS	\$4.00
P. Skipitis — NEPRIKLAUSOMA LIETUVA	\$7.00
Dagys — SKULPTŪRŲ IR PAVEIKSLŲ REPRODUKCIJOS (angliškų įvadu ir parašais)	\$6.00
A. Vaičiulaitis — GLUOSNIŲ DAINA — PADAVIMAI	\$2.50
J. Mekas — PAVIENIAI ŽODŽIAI — POEZIJA	\$4.00
A. SKĖMOS RASTAI I tomas	\$6.00
Dambriūnas, Klimas, Schmalstieg — INTRODUCTION TO MODERN LITHUANIAN	\$7.00
P. Tarulis — VILNIAUS RŪBAS — minkštais viršeliais	\$3.00
	kietais viršeliais \$3.75
J. Gliuda — THE SONATA OF ICARUS (Ikarų Sonata — angliškai)	\$5.00
J. Švaistas — DANGUS DEBESYSE	
	kietais viršeliais \$3.75
	minkštais viršeliais \$2.50
LITERATŪROS METRAŠTIS — Trečioji Pradalgė ir Ketvirtoji Pradalgė	
	kietais viršeliais \$3.75
	minkštais viršeliais \$3.00
J. J. Daužvardis — POPULAR LITHUANIAN RECEIPIES	\$2.00
Užsakant knygas, prie kainos prašome prijungti 25 c. pašto išlaidoms.	
Rašykite:	

DIRVA,
6907 Superior Avenue,
Cleveland, Ohio 44103

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ — DOVANAS Į LIETUVĄ IR SOVIETŲ SĄJUNGĄ

NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS
FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc.

(Licensed by Vnešposyltorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

Tel. (212) 581-6590
(212) 581-7729

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės; jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Firma — skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

• ALLENTOWN, PA. — 126 Tilghman Street	HE 5-1654
• BALTIMORE, MD. — 1900 Fleet Street	DI 2-4240
• BROOKLYN, N.Y. — 1536 Bedford Avenue	IN 7-6465
• BUFFALO, N.Y. — 701 Fillmore Avenue	TX 5-0700
• CHICAGO, ILL. — 1241 No. Ashland Avenue	HU 6-2818
• CLEVELAND, OHIO — 1028 Kenilworth Avenue	PR 1-0696
• DETROIT, MICH. — 11601 Jos Campau Avenue	365-6780
• FARMINGDALE, N.J. — Freewood Acres	363-0494
• HAMTRAMCK, MICH. — 11339 Jos Campau Avenue	365-6740
• HARTFORD, CONN. — 122-126 Hillside Ave.	249-6216
• JERSEY CITY, N.J. — 219 Montgomery Street	HE 5-6369
• LOS ANGELES, CAL. — 107 So. Vermont Avenue	DU 5-6550
• NEWARK, N.J. — 250 Market Street	MI 2-2452
• NEW YORK, N.Y. — 78 Second Avenue	OR 4-1540
• PHILADELPHIA, PA. — 631 W. Girard Avenue	PO 9-4507
• RAHWAY, N.J. — 717 W. Grand Avenue	381-8997
• ROCHESTER, N.Y. — 558 Hudson Avenue	232-2942
• SO. BOSTON, MASS. — 396 W. Broadway	AN 8-1120
• SOUTH RIVER, N.J. — 46 Whitehead Avenue	CL 7-6320
• SYRACUSE, N.Y. 13204 — 515 Marcellus Street	475-9746
• TRENTON, N.J. — 1152 Deutz Avenue	EX 2-0306
• UTICA, N.Y. — 963 Bleecker Street	RE 2-7476

Viešėdami Chicagoje aplankykite MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ — PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKAS

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKE — ĮSITIKINSITE.

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

PIRMĄ KARTĄ CLEVELANDE

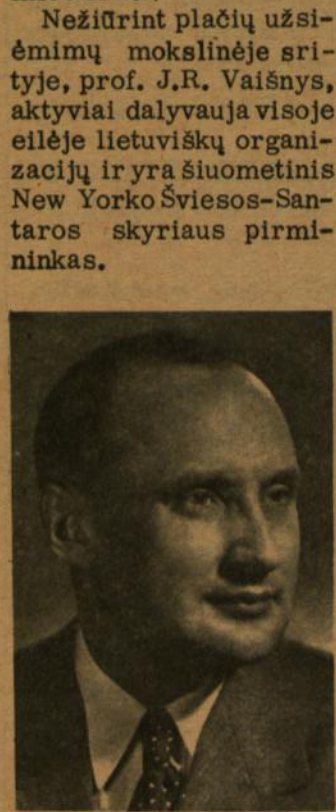
CLEVELANDE
IR APYLINKĖSE

• PROF. JUOZAS RIMAS VAIŠNYS iš Yale Universiteto gegužės 31 dieną, 8 val. vakare Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos suvažiavime Clevelande skaitys paskaitą "Žemės drebėjimų fizika ir chemija". Ši, kaip ir visos suvažiavimo paskaitos bus iliustruojama skaidrėmis.

Paskaitininkas yra asociatė profesorius Yale universitete, šiuo metu dėstąs dviejuose fakultetuose: Inžinerijos ir Pritaikomųjų Mokslų ir Geologijos. Už gabumus gimnazijoje gavo Ford Foundation keturių metų stipendiją su kuria 1956 metais baigė magistram laur Yale universitetą ir su Honors chemijoje. Tolimesnės studijoms tęsti prof. J.R. Vaišnys buvo suteikta National Science Foundation Fellowship ir 1960 metais University of California, Berkeley, Calif. įsigijo daktaro laipsnį chemijoje. Šiuo metu apart paskaitų prof. J.R. Vaišnys yra Yale Universiteto graduate studentų priėmimo komiteto narys. Taip pat yra plačiai išsijungęs į aukščiau minėtuose fakultetuose daromus tyrinėjimus.

Šis ALIAS suvažiavimo paskaitininkas yra skaitęs eilę paskaitų įvairiuose moksliniuose suvažiavimuose Amerikoje ir Europoje. Apie dvidešimt jo straipsnių fizikos, chemijos ir biologijos srityse yra pasirodę įvairiuose moksliniuose žurnaluose: Review of Scientific Instruments, Science, Journal of Applied Physics, Biological Bulletin, Geophysics Journal of Royal Society of Astronomics ir t.t.

Nežiūrint plačių užsiėmimų mokslinėje srityje, prof. J.R. Vaišnys, aktyviai dalyvauja visoje eilėje lietuviškų organizacijų ir yra šiuometinis New Yorko Šviesos-Santaros skyriaus pirmininkas.

• DR. STASYS JUZĖNAS, dabartinis ALIAS Detroito skyriaus pirmininkas, visuotiname Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų suvažiavime Clevelande bus simpoziumo "Gerbūvio siekimas organizuotai" referentas. Taip pat jis dalyvaus kartu su suvažiavimu rengiamoj mokslinėje ir techniškoje parodoje su savo ekspona-

Muzikas ZENONAS NOMEIKA pirmą kartą Clevelande, gegužės 24 d. penktadienį, 8:30 v.v. Covenant bažnyčioje, 11205 Euclid Ave., duos vargonų muzikos rečitalį. Bus išpildyti Daquin, Bacho, Reubke, Franck, Messiaen, Kačinskio ir Vienne kūriniai. Įėjimas į koncertą nemokamas.

Zenonas Nomeika yra vargonų virtuozas, Lietuvoje muzikos mokėsi pas Naują, Dvarioną, o vėliau Paryžiuje pas prof. Marcel Dupre. Yra koncertavęs įvairiose bažnyčiose Lietuvoje ir, pasitraukęs į vakarus, Europoje ir Amerikoje. Koncertą rengia Clevelando Ateities Klubas, Lietuvių visuomenė kviečiama į koncertą gausiai atsilankyti.

tais.

Stasys Juzėnas gimė Lietuvos Aukštaitijoje. Mokėsi Jezuitų gimnazijoje Kaune, Aukšt. Kultūrtechnikų mokykloje Kėdainiuose, kur baigė kultūrtechnikos skyrių ir vėliau geodezijos skyrių. V.D. Universitete Statybos fakultetą baigė 1943 m. kaip dipl. inžinierius. Gyvendamas Vokietijoje mokėsi Muenchene Aukštojoje Technikos mokykloje, o vėliau Karlsruhe, kur išlaikęs egzaminus ir parašęs disertaciją "Hidromodulis miestų kanalizacijos debitams skaičiuoti" 1949 gavo Dr. inžinieriaus laipsnį. Atvykęs į JAV dirbo Giffels & Vallet Engr's & Arch. Incorp., o dabar jau 10 metų kaip valstybinėje tarnyboje yra prie tiltų projektavimų. Be veikimo ALIAS organizacijoje dr. S. Juzėnas yra aktyvus Lietuvių Bendruomenės narys.

• KUN. M. TAMOŠIŪNAS -- iš Medelino, Colombijos, buvo atvykęs į Clevelandą ir apsisitęs solistės Aldonos ir Juozo Stempužių namuose.

Vizito proga kun. M. Tamošiūnas tarėsi su bendruomenės veikėjais būsimos mūsų menininkų kelionės į P. Ameriką, Katalikų kongreso ir kitais reikalais.

Medelino lietuvių veikėjas rado taip pat progą atsilankyti į Dirvos redakciją, kur buvo aptarti artimesni spaudos ryšio su Colombijos lietuvių reikalais.

PABALTIEČIŲ ŽAIDYNĖS

Ši sekmadienį, gegužės 19 d. Clevelande įvykstančiose 1968 m. Š. A. Pabaltiečių Krepšinio ir Tinklinio pirmenybėse lietuvių rinktinės atstovauti pakviesta šie sportininkai:

VYRŲ KREPŠINYJE -- A. Varnas, R. Gudas, L. Jasevičius, A. Galinaitis (visi Neris); P. Če-

kauskas, Muhlada, Radvinas, Dzikas (visi Detroito Kovas); A. Motiejūnas, W. Jansenas, D. Gacys (visi Clevelando Žaibas). Į rinktinę buvo įtraukti ir 4 žaidėjai iš Waterburio Geležinio Vilko (V. Bazėnas, J. Ciriela, R. Dzikas ir A. Adzima), tačiau dėl tolimo atstumo nedalyvaus.

JAUNIŲ KREPŠINYJE -- K. Tauginas, Z. Tauginas, J. Martinkus, M. Pinkovskis ir A. Rugius (visi Cicero Ateities); A. Jankauskas ir B. Mažeika (abu Chicago Neris); J. Naujokas -- (ASK Lituanica); K. Buitkus -- (Detroito Kovas); L. Stempužis, R. Budrys, A. Budrys ir V. Kliorys (visi Clevelando Žaibas).

VYRŲ TINKLINYJE -- B. Andriukaitis (ASK Lituanica), G. Barzdukas, R. Titas, A. Motiejūnas, L. Kedys, R. Zylė, M. Leknickas, S. Titas, S. Venclauskas, V. Laniuskas -- (visi Žaibas).

MOTERŲ TINKLINYJE -- O. Jameikienė, A. Baloun (abi Neris); A. Barzdukaitė, V. Mokuć, D. Jurgaitytė, D. Čiurlionytė, V. Žiedonienė, J. Ralytė, A. Karaliūtė (visos Žaibas).

Žaidynės vyks Cathedral Latin High School salėje, 2056 East 107 St. (tarp Euclid Ave. ir Carnegie Ave.) Pradžią 12 val. Iškilmingas aktas ir dalyvių paradas 2:30 v. Programoje dalyvaus Čiurlionio ansamblio tautinių šokių grupė "Suktinis" ir Clevelando latvių tautinių šokių grupė.

LB OHIO APYGARDA

JAV LB Centro Valdyba, vykdydama LB Tarybos suvažiavimo Clevelande sesijos nutarimą stiprinti šiais suakutininiais metais sėkmingesnę L. Bendruomenės veiklą ir pasiremąda LB įstatais įsteigė JAV LB Ohio apygardą. Šios apygardos ribose įjungta Akron, Cincinnati, Cleveland, Columbus, Dayton ir Pittsburgh apylinkės, bei visi kiti Ohio valstijoje veikiantieji ar ateityje įsteigiami LB junginiai.

Ši nutarimą įvykdyti Centro valdyba pavedė Clevelande reziduojantiems LB Tarybos nariams, bei abiejų Clevelando LB apylinkių pirmininkams. Šiai iniciatorių grupei pirmininkauti išrinktas Tarybos narys dr. A. Butkus.

Pirmasis Ohio apygardos atstovų suvažiavimas šaukiamas sekmadienį, gegužės 26 d. 1:30 val. p.p. Čiurlionio Ansamblio namuose, 10908 Magnolia Dr. Suvažiavime šalia kitų reikalų bus apylinkių valdybų bei seniūnijų pranešimai;

apygardos valdybos ir kontrolės k-jos rinkimai; apygardos veiklos gairių nustatymas, rezoliucijų k-jos pranešimas ir kt.

Suvažiavime laukiami atstovai iš visų apygardos ribose sumintų apylinkių. Suvažiavime kviečiami dalyvauti ir svečiai, besirūpiną L. Bendruomenės reikalais.

IDOMI PASKAITA

Krikščionių Demokratų Clevelando skyriaus ir Amerikos Lietuvių Konservatorių Klubų gegužės 12 d. surengta paskaita-pašnekesys, skirta Vytauto Vaitiekūno brošiūrai "Bendravimui su Lietuva" išnagrinėti, praėjo rimtoje nuotaikoje. Prelegentas Julius Smetona pabrėžė didelę knygelės vertę, kuriai, jo teigimu, yra skirta suvaizinti didelį vaidmenį lietuviškoje emigracijoje dėl savo rimto, nešališko dėstymo, išsamios dokumentacijos ir logiško minties išvėdimo.

Knygutė padalinta į 36 skyrelius, kurie suvestini į šiuos didesnius skyrius: Sovietų "kultūrinis" bendravimas su užsieniu; Laisvųjų lietuvių "bendravimo" su Lietuva raida ir Teisinė "bendravimo" reikšmė bei jame slypi pavojai diplomatinės ir konsularinės tarnybos likučiams.

Prelegentas tik pasigedo knygutėje etinio bendravimo įvertinimo, kuris būtų aiškiai parodęs kai kurių mūsų veikėjų ir organizacijų moralinį nuopoli.

Susirinkimą, kuriame dalyvavo virš 50 veikėjų, tvarkingai ir oriai pravedė Krikšč. Demokratų Clevelando skyriaus vicepirmininkas P. Mikšys.

(kr)

PARDUODAMAS mūrinis, vienos šeimos namas prie Naujosios Parapijos. 4 miegamieji. Skambinti savininkui 261-6420.

• Išnuomojami šeimoms be vaikų du butai po 5 kambarius, naujai atremontuoti, po 60 dol. mėnesiui, šv. Jurgio parapijos rajone, virš Superior Saving banko patalpų. Teirautis telefonu: 431-2497.

REIKALINGA MOTERIS

lengvam namų ruošos darbui padedant vyr. amžiaus porai ūkyje prie Detroito. Gyventi kartu. Pageidautina kalbanti lietuviškai. Paskambinkit ar rašykite:

Mrs. Arthur Sercombe, 16180 Bentler, Detroit, Michigan 48219. Telef. (313) 534-2106. (57-59)

HELP WANTED FEMALE

HOUSEKEEPER

Full time, live in eastern suburb. 5 1/2 days, own room, T.V. On bus line. Congenial home. (57-58) 464-1822

HELP WANTED MALE

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN AUTOMATIC SCREW MACHINE OPERATORS To set up and operate Acme Gridley. NATIONAL COLD FORMER OPERATORS FOR ALL SHIFTS. Steady work for qualified men. Fringe Benefits. DETROIT DIAMOND SCREW PRODUCTS 2200 Fourth Wyandotte, Mich 313 — 383-8200 (51-57)

PLASTICS MIXER NO AGE LIMIT Manufacturer of Plastic Paints Desires experienced conscientious & dependable man for Plastic Paint manufacturer & related operations. THE G. S. PLASTICS CO. 5201 GRANT AVE. CLEVELAND, OHIO 216 — 641-6340 (56-58)

PRENUMERUOKIME DIRVĄ!

Laiškai iš visų pasaulio kraštų byloja, kad patikimiausias lietuvių ryšys ir informacijos šaltinis yra laikraštis. Turime bičiulių ir artimesnių žmonių visur. Ir ten, kur valiutos sunkumai, skirtingos gyvenimo sąlygos, neleidžia skirti laikraščiu reikalingos pinigų sumos. Neapsunkinkime BALF ar kitų labdaros organizacijų laikraščių prenumeratomis ar knygų pirkiniais. Užprenumeruokime laikraštį patys, tuo suteikiant didelę moralinę paramą savo artimesniam žmogui.

Prašome, naudojantis žemiau dedama iškarpa, pasitarnauti artimam broliui lietuviui P. Amerikoje, Vokietijoje ar kitur... o kad ir čia pat Amerikoje...

DIRVA,
6907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio 44103
U. S. A.

Prašau siųsti Dirvą 1 metams (1/2 metų) šiuo adresu

Jungiu čekį, pašto perlaidą 13 dol. (7 dol. 1/2 metų).

Ta proga jungiu Dirvai auką dol.

Parašas

Adresas

Dirvos prenumerata 1 metams — 13 dol., 1/2 metų 7 dol.

Naturally
**SUPERIOR
SAVINGS**

Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

HOME and
REMODELING
LOANS
....
INSURED SAVINGS

**JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES**

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1 - 1763

936 East 185th St.
KE 1 - 7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• ALEKSAS LAIKŪNAS, Vilties D-jos pirm. ir ponis išvyksta 2 savaitių atostogų, kurias numatė praleisti dukros Jūratės ir Vito Koklių namuose Riverside, California.

Atostogų metu Al. Laikūnas žada susisiekti su ALT S-gos veikėjais ir Dirvos bendradarbiais Los Angeles mieste ir aptarti bendrus veiklos klausimus.

• KUN. J. ŽVIRBLIS, iš Grand Rapids, Mich. rašo, kad negalėdamas nuvykti į Anykščius ir padėti ant savo sesers mokytojos Juzės Žvirblytės (mirusios 1967 m. gegužės 18 d.) kapo gėlių puokštės, siunčia vietoj gėlių 20 dol. auką Dirvai.

Kun. J. Žvirblis dažnai remia lietuviškąją spaudą ir pats joje aktyviai reiškiasi. Neseniai pasirodė jo knyga "Esu keleivis", kurią platina Draugas ir kuri gaunama ir Dirvoje (kaina 2 dol.).

• THE VAN CLIBURN FOUNDATION, Inc. pranešė Lietuvos pasiuntinybei Washingtone, kad 1969 metais, rugsėjo 29 - spalio 12, Forth Worth Texas rengiamas trečiasis pianistų konkursas (Piano Competition).

Konkurso laimėtojams numatytos premijos: 10,000 -- 3,000 -- 1,000 -- 750 ir 500 dolerių. Be to, konkurso laimėtojai galės gauti stipendijų, progų koncertuoti ir tt.

Konkurse dalyvauti

kviečiami įvairių kraštų jauni pianistai.

Norintieji gauti daugiau žinių apie tokonkurso sąlygas kviečiami kreiptis tiesiog į The Van Cliburn Foundation, Inc., P.O. Box 17421, Ft. Worth, Texas, 76102.

(ELTA)

IDOMI KNYGA APIE LIETUVĄ

"Uspomnienia Kowieskie", Leon Mitkiewicz. Lenkų kalba išleista buv. Lenkijos karo attache Kaune knyga apie jo politinių, karinių ir visuomeninių ryšių patirtį po lenkų ultimatumo Lietuvai.

Lenkiškai skaitantiems tai idomi medžiaga. Knygos apylankas su Vyčiu ant mūsų vėliavos spalvų fono.

Išleido Veritas, London. Kaina -- \$7.50. Gaunama Dirvoje.

• REPERTUARO KOMISIJA III Tautinių Šokių šventei sudaro Leonkadija Brazdienė, Bronė Jameikienė, Irena Šilnigienė, Bruno Shotas ir Ringailė Zotovienė.

• MUZ. JONAS ZDANIUS, komponuojąs ir aranžuojąs įvairius muzikos kūrinius, savo darbu prisideda prie kiekvieno muzikinio įvykio paruošimo. Jis taip pat žinomas kaip specialistas gaidų srityje, kuris amerikiečių gaidų leidykloms paruošia gaidas ir tuo yra visą laiką labai užimtas. Nežiūrint to, jis suorkestravo visus tautinius šokius, ku-

Algimantą P. Povilaitį prisiminus

Žinia buvo netikėta ir pritrenkianti. Gegužės mėn. pirmame savaitgalyje Omahos lietuviai net ištryškusią ašarą nubraukdami vienas kito klausinėjo.

-- Ar girdėjai baisią nelaimę?...

Mat gegužės 2 d. eismo nelaimėje žuvo Algimantas P. Povilaitis, 22 metų amžiaus Omahos Universiteto studentas, palidamas perblostą skausme žmoną Valeriją, sūnų Tada, tėvus Jadvygą ir Joną (ALT S-gos Omahos skyriaus pirminką) brolių Rimgaudą -- karo aviacijos leitenantą ir seserį Loretą. Velionis gimė 1945 m. Vokietijoje -- Bavarijoje. 1949 m. su šeima emigravo į JAV -- Omahą, Nebraska. Čia baigė Sv. Antano lietuviškos parapi-

rie bus atlikti III Tautinių Šokių šventės metu liepos 7 d. International amfiteatro patalpose Chicagoje. Simfoninis orkestras palydės visą šokių šventę, o tam orkestrui diriguos pats muz. J. Zdanis.

VASAROTOJŲ DĖMESIUI!

Lietuviškos vasarvietės garsiajame Cape Cod kurorte vilos AUDRONĖ sav. dr. Ed. ir Marija Jansonai praneša, kad vila Audronė Cape Cod šiemet atidaroma vasarajimui nuo birželio mėn. 22 d. ir jau dabar priimami užsakymai.

Kreiptis E. Jansonas, 15 Rosedale St., Boston, Mass. 02124, tel. 288-5999. Po birželio 22 d. tiesiai į vilą Audronė, Mrs. Marija Jansonas 87 East Bay Rd., Osterville Cap Cod, Mass. 02655, tel. 428-8425. (Sk.)

A.A. Algimantas P. Povilaitis

jos pradžios mokyklą, o 1963 m. Central High School. Tuo pačiu laiku velionis dainavo Omahos lietuvių chore, o nuo pat mažens priklausė skautams ir iki paskutiniųjų dienų buvo skautu vyčiu. Karinę tarnybą atliko marinių korpe. Būdamas pavyzdingu kariu pakeltas "corporal" lapsniu ir paskirtas "squad leaderiu". Savo dalinyje taip pat buvo taikliausiu šauliu.

Po 6 mėn. tarnybos perėjo į aktyvų rezervą ir grįžęs Omahon 1964 m. įstojo į Omajos Universitetą, kur studijavo humanitarinius mokslus. Be to kartu ėmė dar ir marinių kadetams nustatytą kursą.

Baigęs universitetą planavo leitenanto laipsniu grįžti atgal į marinių korpo aktyvią tarnybą. Bestudijuodamas universitete Algimantas vedė. Tačiau kasdieniniai šeimos gyvenimo rūpesčiai Algimano nuo užsibrėžto tikslo nesulaikė. Įmdamas paskutiniame semestre net 18 kredito valandų ir kartu dirbdamas, buvo užsibrėžęs semestro rudens semestre

universitetą baigti.

Praeitais metais Algimantas buvo vienos mokyklos autobuso vairuotoju, rytais vaikus surinkdamas, o po pamokų juos namo išveždamas. Suprantama, kad mokyklų autobusų vairas patikimas tik tokiems vairuotojams, kurie turi pačias geriausias vairuotojo kvalifikacijas. Taigi aplinkybės, kuriose ši skaudi eismo nelaimė įvyko, atrodė, lyg būtų buvusios iš anksto likimo rankos suplanuotos. Ir suplanuotos taip, jog Algimantui neliko nei 1% galimybės išsigelbėti. Jis galėjo išlikti gyvas tik tuo atveju, jei būtų kelias sekundes paankstinęs ar pavėlavęs atvykti į nelaimės vietą.

Sekmadienį, gegužės 5 d. Sv. Antano parapijos bažnyčioje lietuviškas pamaldas kun. J. Tautkus laikė už velionies Algimanto vėlę, kartu tardamas ir nuoširdų užuojautos žodį jo artimiesiems. Vakare John A. Gentleman laidojimo namuose rožinį atkalbėjo Omahos skautų dvasios vadas kun. skaut. L. Musteikis. Čia gausybėje gėlių pašarvotam Algimantui pagarbą atidavė dide-

lis būrys Omahos lietuvių, o taip pat ir skaitlingi jo draugai ir artimieji amerikiečiai.

Pirmadienį, gegužės 6 d. velionio karstas apdengtas JAV vėliava iš laidojimo namų buvo atvežtas į Sv. Antano lietuvių parapijos bažnyčią, kur gedulingas pamaldas atlaikė kun. L. Musteikis. Pamaldų metu giedojo lietuvių parapijinės mokyklos choras, o solo "Ave Maria" atliko sol. A. Cigleris. Po pamaldų kelis blokus nusitęsusi automobilių vilkstinė pajudėjo Kalvarijos kapinių link. Kapinėse kun. L. Musteikiui atkalbėjus paskutiniąs maldas, marinių garbės dalinio kariai nuėmę nuo karsto vėliavą, ją įteikė velionies našlei. Marinių trimitininko garsais ir trimis šautuvų salvėmis gedulingos apeigos kapinėse buvo užbaigtos.

Laidotuvių dienos rytas buvo niūrus, dangus apsiniaukęs, o išėjus po gedulingų pamaldų iš bažnyčios, stiprokai lijo. Tebelijo ir kapinėse. Tarytum ir gamta verkė jaunos gyvybės, peranksti išplėstos iš gyvųjų tarpo.

V.Š.

8 priežastys, kodėl Podarogifts, Inc. pritraukia tūkstančius naujų klientų, kurie siunčia

DOVANAS Į LIETUVĄ IR SOVIETŲ SĄJUNGĄ

1. Jiems nereikia gaišti laiko, superkant ir nešant siuntinius į persiuntimo įstaigas.
2. Jie neturi spėlioti dėl dydžių ar spalvų.
3. Jie sutaupo visus mūito, įpakavimo ir persiuntimo mokesčius.
4. Jie pasirenka ypatingą dovaną: automobilį, motociklą, televizijos priimtuvą, radijo aparatą, šaldytuvą arba
5. Jie įsigyja PREKIŲ PIRKIMO ORDERĮ, su kuriuo jų giminės jiems patinkamas prekės gali įsigyti Vnešposyltorg'o DOLERIŲ-KRAUTUVĖSE
6. Jų giminės gali įsigyti maisto produktų, audeklų, drabužių ir avalynės tinkančius jų skoniui ir pritaikintus.
7. Jie taupo laiką, nes tuo atveju nėra gabenimo per Atlantą.
8. Jie sutaupo pinigų, nes DOLERIŲ-KRAUTUVĖSE prekės yra labai žemomis kainomis.

Aplankykite mūsų Parodinę Salę New Yorke. Siųskite savo užsakymus ar klausimus į

PODAROGIFTS, Inc.

(Vienintelis Dovanų atstovas JAV-se)
220 Park Ave. South (corner 18th Street)
New York, N. Y. 10003
Tel. 212 — 228-9547

arba į prie jo prisijungusias firmas:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106
Tel.: 215 — WA 5-3455
arba į bet kurį jų skyrių

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45 Street, New York, N. Y. 10036
Tel.: 212 — CI 5-7905
arba į bet kurį jų skyrių

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Tel.: 212 — 581-6590, 581-7729
arba į bet kurį jų skyrių

VIENERIŲ METŲ MIRTIES SUKAKTIS

A + A

LAKŪNAS GEDIMINAS EIDUKAITIS

Šių metų gegužės 19 d. sueina metai, kai klastingo Vietnamo karo auka, tapo mūsų mylimas sūnus ir brolis Gediminas Eidukaitis.

Kančia neišnyko ir skausmui nėra ribų... ir metai neišgydė netekimo žaidž mūsų širdyse.

Šv. Mišios bus atnaušaujamos gegužės 19 d., 10 val. Šv. Marijos Nesiliaujančios Pagalbos bažnyčioje.

Dieve suteik Jam Amžinąją Ramybę.

Skausme palikę tėvai, seserys, giminės Amerikoje ir Lietuvoje.

A. + A.

LEONUI BULGARIUI

mirus, jo žmonai STASEI, dukroms DALIAI ir RŪTAI ir visiems giminėms reiškiamo giliausią užuojautą ir kartu liūdime.

Ona ir Jurgis Ribinskai
ir
Zaparackų šeima

A. A.

LEONUI BULGARIUI

staiga mirus, jo žmonai STASEI, dukroms DALIAI ir RŪTAI ir jo giminėms skausmo valandoje giliausią užuojautą reiškia

Saulius Šimoliūnas

JURGIUI SALASEVIČIUI

mirus, žmoną JULIJĄ, dukras ir jų šeimas užjaučiame ir kartu liūdime

Jadvyga ir Edmundas Čapakai